

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

AB UYUM KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

29 Ocak 2014 Çarşamba

AB UYUM KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

29 Ocak 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Komisyon Başkan Yardımcısı seçimi	1:2
Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/876)	2:18

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:19
Komisyon Başkan Yardımcısı seçimi	1:2
Önerge	1:2
Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı	2:18
Ahmet Hamdi NAYİR (İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yrd.)	2:3, 6, 12:13, 13, 15:16, 18
Pelin GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri)	3:5, 6:7, 14:15
Tuğba SARAYÖNLÜ ETENSEL (Dışişleri Bak. Temsilci)	6
Afif DEMİRKIRAN (Siirt)	7:8, 17:18
Ebu Bekir GİZLİGİDER (Nevşehir)	8, 15
Ayşe Eser DANIŞOĞLU (İstanbul)	8:9
Oğuz OYAN (İzmir)	9:11, 18
Yıldırım M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş)	11:12
Esen ALTUĞ (Dışişleri Bak. Göç, İltica ve Vize Gen. Md. Yrd.)	13, 18
Hayati ŞAHİN (Emniyet Gn.Md.Ybnc.Hudut İltica D. Bşk.)	13
Ege ERKOÇAK (AB Bak. Siyasi İşl. Başkanı)	14
Atilla TOROS (Göç İdaresi Genel Müdürü)	16:17

Açılma Saati: 10.37

Kapanma Saati: 12.13

BİRİNCİ OTURUM

29 Ocak 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 10.37

BAŞKAN: Mehmet S. TEKELİOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Oğuz OYAN (İzmir)

SÖZCÜ: Ercan CANDAN (Zonguldak)

KÂTİP: Zühal TOPCU (Ankara)

0

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bakanlıklarımızın, kamu kurumlarımızın, sivil toplum örgütlerimizin değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun 24'üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 18'inci toplantısını açıyorum. Toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum her şeyden önce.

Bugün gündemimizde iki konu var. Konularımızdan birincisi: Komisyonumuzun Başkan Yardımcısı arkadaşımız ayrıldı Komisyondan, dolayısıyla bir başkan yardımcısı seçeceğiz. Gündemimizdeki ikinci konu da (1/876) esas no.lu Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'dır.

Önce şöyle bir açıklama yapmak istiyorum: Biz genellikle uluslararası anlaşmaları bu Komisyonda görüşmüyoruz çünkü uluslararası anlaşmaların sahibi Dışişleri Komisyonu, biz de tali komisyon olarak ele aldığımız için uluslararası anlaşmaları genellikle görüşme âdetimiz yok. Fakat, bu geri kabul anlaşması, doğrudan doğruya Komisyonumuzu ilgilendiren bir konu -Avrupa Birliği Komisyonumuz- dolayısıyla bu konuyu görüşmeye karar verdik ve ben Dışişleri Komisyonu Başkanı arkadaşımdan rica ettim onların bir hafta beklemelerini, önce biz görüşelim, daha sonra siz görüşürsünüz dedim.

Biliyorsunuz, uluslararası anlaşmalar sadece uygun bulunup bulunmama yönünde görüşülüyor. Dolayısıyla, eğer sadece tasarıyı ele alacak olsak, işte, şu tasarı gönderilmiştir gibisinden böyle... Bunun 1'inci maddesinde diyor ki: "Geri kabulüne ilişkin anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur." 2'nci maddesi: "Yayımlı tarihinde yürürlüğe girer." 3'üncü maddesi: "Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür." Fakat, tabii, biz bu vesileyle geri kabule ilişkin, geri kabul anlaşmasına ilişkin neler oluyor, neler yaşanıyor, konular nelerdir, zorluklar nelerdir, fırsatlar nelerdir, bunları görüşmemiz gerekiyor.

Bu vesileyle, toplantımıza ilk defa katılan üyelerimiz var; onları, izin verirsiniz söylemek istiyorum. Pelin Gündeş Bakır, Komisyonumuza epeydir üye ama toplantı yapamadığımız için ilk defa katılma durumuna geldi. İlhan Yerlikaya, bu arkadaşımız da Komisyonumuza yeni üye oldu, ona da hoş geldiniz diyorum. Profesör Sevim Savaşer Hanımefendi Hocamız da Komisyonumuzun epeydir bir üyesi fakat bir kaza geçirdi, ayağında bir kırık oldu, dolayısıyla, onun tedavisi süresi içerisinde toplantılarımıza katılamadı, o da ilk defa katıldığı için kendisine hoş geldiniz diyorum. Bir de Çiğdem Hanım var. Çiğdem Hanım da uzun süredir üye ama biz toplantı yapmakta bu aralar gevşek davrandığımız için veyahut da konular olmadığı için o da ilk defa katılıyor. Kendisine yeniden hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, arkadaşlar, izin verirsiniz, bizim toplantı yeter sayımız 9 fakat başkan yardımcımızı seçmek için gerekli sayımız 13. Aslında, bakarsınız, bu başkan vekili seçilirken bizim burada yalnız olmamız gerekiyor, gizli oy falan filan. Biz gene gizli oy yapacağız ama sizler yok gibisiniz şimdi. Müsaade ederseniz bu işi bitirelim, aksi takdirde 13 kişiyi kaybedersek... Komisyonumuzdan işleri olanlar ayrılabilir, dolayısıyla bu işimiz kalsın.

Şimdi, bunun prosedüründe şöyle, gizli oyla seçiliyor fakat önce bir önergeleri almamız gerekir acaba bir aday var mı diye.

Komisyonumuza şöyle bir önerge geldi:

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanlığına

Boş bulunan Avrupa Birliği Uyum Komisyonu başkan vekilliğine Kahramanmaraş Milletvekili Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu'nu aday gösteriyoruz.

Saygılarımızla arz ederiz.

Ali Şahin
Gaziantep

Komisyonumuzun kanunu gereği nce başkan vekillerinin biri muhalefetten oluyor, biri iktidardan oluyor; muhalefetten Oğuz Bey, dediğim gibi. Şimdi de başka aday olmadığına göre bunu işleme alacağım. Yalnız, önce bir gizli oy için oy dağıtın arkadaşlar.

Bir de tasnif komisyonu seçeceğiz. Bu tasnif komisyonuna Ebubekir Gizligider sabit adayımız bu iş için. Ondan sonra da buradaki yaş sırasına göre yapmamız gerekiyor, Şafak Hanım yok, Aykan Bey yok; dolayısıyla, Pelin Gündes Bakır'ı seçiyoruz.

Evet, tasnif komisyonu çalışırken biz kendi işimize bakalım.

Şimdi, arkadaşlar, gündemimizin 1'inci maddesindeki başkan vekilliği işini yaptık. Tasnif komisyonu çalışıyor, onun sonuçlarını daha sonra ilan ederiz.

Efendim, bugün, dediğim gibi, geri kabul anlaşmasıyla ilgili noktaları görüşeceğiz. Biraz önce de izah ettim, kısaca tekrarlayayım: Uluslararası anlaşmalar sadece uygun bulunup bulunmama şeklinde ele alınabiliyor. Dolayısıyla, biz tasarının tümü üzerindeki görüşmelerimizi yapıyoruz. Tabii ki konu geri kabul anlaşması; geri kabul anlaşmasında riskler var, fırsatlar var, sorunlar var ama Türkiye için iyi noktalar da var. Bu konularla ilgili olarak ben İçişleri Bakanlığımızı, Dışişleri Bakanlığımızı ve Avrupa Birliği Bakanlığımızı davet ettim. Tasarının gerçek sahibi Dışişleri Bakanlığı gibi dursa da bütün bu sorunlarla uğraşacak olan İçişleri Bakanlığı yani Türkiye'deki uygulamaların hepsi İçişleri Bakanlığı bünyesinde gerçekleşecek, dolayısıyla Hükümet temsilcisi makamında oturan arkadaşımız İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın Ahmet Hamdi Nayir.

Ben, konuşmacı arkadaşlardan bir şey daha rica edeceğim: Lütfen, söz alan ve konuşan herkes önce adını soyadını ve kurumunu söylese, bizim milletvekili arkadaşlarımız da isimlerini ve illerini söylerse. Bunlar kayıtlara girmesi bakımından önemli.

Bir başka nokta: Biliyorsunuz, biz Avrupa Birliği Komisyonu olarak toplantılarımıza olabildiği kadar, ilgili sivil toplum kuruluşlarının çağırıyoruz ve onların da görüşlerinin burada yansımaları temin etmeye çalışıyoruz. Bu çerçevede içerisinde, bazı sivil toplum kuruluşlarını aklımızın erdiği kadarıyla çağırдық. Onlardan da burada bulunurlar var. Eğer onlar da söz almak isterlerse bakanlıklarımızdan sonra onlara söz vereceğim, daha sonra da milletvekili arkadaşlarımız hem kritiklerini hem de sorularını iletecekler ve bu şekilde çalışmalarımız devam edecek.

Şimdi, eğer izin vererseniz, Hükümet temsilcisi olarak İçişleri Bakanlığı Müsteşarımız Sayın Ahmet Hamdi Nayir'e sözü bırakmak istiyorum. Teşekkür ediyorum.

Buyurun efendim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; sizleri şahsım, Bakanlığım ve toplantıya katılan diğer Bakanlık temsilcileri adına saygıyla selamlıyorum.

Gündemdeki maddemiz, Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı. Malumlarınız olduğu üzere, geri kabul anlaşmalarını, tarafların birbirlerinin topraklarında yasa dışı olarak ikamet eden vatandaşlarının veya kendi toprakları üzerinden diğerine yasa dışı olarak geçen üçüncü dünya ülkeleri vatandaşlarını geri kabul etme yükümlülüğü altına sokan anlaşmalar olarak biliyoruz; bu da sizlerin malumları.

Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki geri kabul anlaşma süreci uzun bir süreç olarak yaşandı. İlk olarak, 2001 yılında Avrupa Birliğiyle Katılım Ortaklığı Belgesi ve 2001 Yılı Ulusal Programda, vize, göç ve iltica konularında mevzuatın ve en iyi uygulamaların uyumlaştırılması, kısa ve orta vadeli öncelikler arasında sayılarak bu çalışmalara başlanılmış oldu. 2003 yılına geldiğimizde, geri kabul anlaşması artık sözlü olarak zikredilmeye başlandı. AB Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti arasında 2003 yılından bu yana giriş ve ikamet koşulları bakımından Avrupa ülkelerinde yasal konumda bulunmayan Türk vatandaşları ile ülkemiz üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa ülkelerine giden üçüncü dünya vatandaşlarımızın ülkemiz tarafından geri kabulünü kapsayan bir geri kabul anlaşması müzakere edilmeye başlandı. Söz konusu müzakerelerde yine uzun bir süreç izlendi, toplam 7 tur görüşme yapıldı. 2005'te ilk görüşme Brüksel'de yapıldı. 2'ncisi yine Brüksel'de 2006 yılında yapıldı; 2005'in Mayıs ayında ilk görüşme, 2006'ın Mart ayında ikinci görüşme yapıldı. 3'üncü tur görüşmeler, 2006 Haziran ayında Ankara'da yapıldı. 4'üncü tur görüşmeler Brüksel'de 2006'ın Aralık ayında yapıldı. Bundan sonra, 2009'a kadar bir ara verme söz konusu oldu. 2009'da görüşmelere tekrar başlandı, bir teknik toplantı yapıldı ve daha sonra 2009'da Avrupa Birliği, Adalet ve İçişleri Komisyonu yetkilileri arasında yapılan görüşmede Türkiye-Avrupa Birliği arasında resmî müzakerelerin tekrar görüşülmeye başlanılmasına karar verildi. 5'inci tur görüşmeler 2010 yılına denk geldi, 2010 yılı Şubat ayında Ankara'da gerçekleştirildi. 6'ncı tur görüşmeler de yine Ankara'da 2010'un Mart ayında gerçekleştirildi ve son

görüşme 2010 Mayıs ayında Brüksel’de yapılarak bu görüşme turları 7 tur olarak tamamlandı. 2011 yılına geldiğimizde, artık, taslak metin mutabakat hâline gelmeye başladı. Dengeli, uygulanabilir bir metin üzerinde varılan mutabakatla taslak metin tamamlanmış oldu.

Avrupa Birliği Komisyonun, Avrupa Komisyonuna vize muafiyetini hedefleyen sürecin başlatılması için yetki vermesinin Avrupa Birliği Konseyi tarafından onaylanması üzerine geri kabul anlaşması metni 21 Haziran 2012’de paraflandı. Yine, sizlerin de çok iyi bildiği gibi 16 Aralık 2013’te de Ankara’da bu anlaşma imza altına alınmış oldu.

Onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı ile Komisyonumuz gündemine alınmış olan Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma hem ülkemiz hem de Avrupa Birliği ülkeleri açısından kendi vatandaşları, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızlarla ilgili olarak geri kabul yükümlülüklerini, usulleri, transit geçiş ve masraflar gibi hususları düzenleyen 25 maddeden ibaret bir anlaşmadır.

Yine, malumlarınız olduğu üzere geri kabul anlaşmamız vize muafiyetiyle ilgili yapılacak düzenlemelerle paralel bir eşgüdüm hâlinde yürütülen bir anlaşmadır. Anlaşma metninden de görüleceği gibi, imzalandığında hemen yürürlüğe girecek kısımları olduğu gibi, üç yıl sonra yürürlüğe giren,-asıl bizi ilgilendiren kısım olarak- üç yıl sonra bizi mükellefiyete sokan maddeleri bulunmakta. Dolayısıyla, bizler bu üç yıllık sürenin iyi kullanılması, bu üç yıllık süre içerisinde hem sınır güvenliğimiz, gümrük kapıları güvenliğimiz, geri kabul merkezlerimiz, diğer ülkelerle olan ikili geri kabul anlaşmalarının yapılmasıyla bu süreci sorunsuz olarak geçireceğimize ve ülkemiz için önemli bir getirisi olacak olan vize muafiyetiyle paralel bir şekilde bunun tamamlanacağına inanıyoruz. Yine, bu süreç içerisinde hem sınır güvenliği hem sınır kapıları güvenliği hem de diğer geri kabul merkezleri konusunda da bizim yükümüzü alacak olan Avrupa Birliği kaynaklarından da istifade edeceğimizi düşünüyorum.

Ben bu hususları bilgimize arz ediyorum.

BAŞKAN – Evet.

Şimdi, anlaşıldığı kadarıyla sorularla size biraz yükleneceğiz. Oraya geçmeden önce Dışişleri Bakanlığımızın acaba söz alma talebi var mı? Bir şey söylemek isterler mi?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ESEN ALTUĞ – Teşekkürler efendim.

Şu an için bir şey yok, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki.

Avrupa Birliği Bakanlığımız...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI SİYASİ İŞLER BAŞKANI EGE ERKOÇAK – Bizim de şu an için yok efendim.

BAŞKAN – Peki efendim.

Arkadaşlar, sivil toplum kuruluşlarından buraya katılanlar var. Acaba bu konuda konuşmak isteyen sivil toplum kuruluşumuz var mı? Olmadığına göre sözü ben milletvekili arkadaşlarıma, Komisyon üyesi arkadaşlarıma bırakıyorum. Konuşmak isteyen arkadaşlarımız düğmeye basarlarsa sırayla ben hepsine söz vereceğim.

Yalnız bir şeyi tekrar hatırlatayım. Biliyorsunuz bu uluslararası anlaşma ve biz uluslararası anlaşmanın şartlarını değiştirme durumunda değiliz, sadece uygun bulup bulmadığımızı söyleyeceğiz ama fikirlerimizi söyleyerek bundan sonraki gelişmelerde bakanlıklarımızın, bu işlerle uğraşanların hangi noktalara dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamış oluruz. Bu hususu tekrar belirtmem gerekiyordu.

Söz Pelin Hanım’da, buyurun efendim.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Teşekkür ederim.

Şimdi, önce açıklayıcı bilgi notundan ben başlamak istiyorum. Bize bir açıklayıcı bilgi notu geldi. Buradaki pek çok husus aslında anlaşma metninde yer almıyor. Örnek olarak, sayfa 10’da Türkiye’nin başka ülkelerle imzaladığı ikili vizesiz seyahat anlaşmalarını Avrupa Birliğine tam üye olana dek muhafaza edebileceği yazıyor. Bu husus, anlaşma metninde yoktu.

İkincisi, gene sayfa 11’de -bize gönderilen bilgi notunda- Türk vatandaşlarının Avrupa Birliğine vizesiz girebilmelerinin geri kabul anlaşmasının yürürlüğe girmesinden en geç üç-üç buçuk yıl sonra başlayabileceği belirtilmektedir. Bu husus da anlaşma metninde açık ve sarih biçimde yer almamaktadır.

Gene sayfa 12’de bizim sadece bize vizeyi kaldıran Avrupa Birliği ülkelerinden gelen düzensiz göçmenleri geri kabul edeceğimiz yazmaktadır. Bu husus da anlaşma metninde açık ve sarih olarak bulunmamaktadır.

Gene sayfa 13’te yargı süreci tamamlanmadan Avrupa Birliğinin bizim vatandaşlarımızı sınır dışı edemeyeceği yazmaktadır. Bu husus da açık ve sarih biçimde metinde yer almamıştır. Hâlbuki bunların yer alması gerekirdi.

Gene sayfa 14' de Türkiye üzerinden Avrupa Birliğine geçen düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iade edilmelerinin ancak bu kişilerin ülkemizden geçerek Avrupa Birliğine girdiklerinin tarafımızdan kabul edilmesi durumunda olabileceği belirtilmektedir. Bu husus da net ve açık biçimde, açık olarak metinde yoktur.

Gene sayfa 16' da Türkiye'nin coğrafi kısıtlamayı ancak Avrupa Birliği üyeliğiyle birlikte değerlendirebileceği yazmaktadır. Bu husus çok önemli ancak anlaşma metninde açık ve sarif biçimde yer almamıştır.

Anlaşma metniyle ilgili şeyleri söyleyeceğim şimdi. Tercümelere bazı hatalar bulunmaktadır, bunlar çok kritiktir. O yüzden bunları da sıralayayım. Şimdi, anlaşma metninin sayfa 2' sinde, son paragrafta "Bu anlaşmanın, Türkiye, Birlik ve Üye Devletlerinin uluslararası hukuktan, özellikle de 4 Kasım 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne Dair Sözleşmeden doğan hak, yükümlülük ve sorumluluklarına halel getirmeyeceğini vurgulayarak" denmektedir. Burada bizim önemle vurgulamamız gereken -bu paragrafta gene-"sözleşmeden" kelimesinden sonra aşağıdaki ibreyi eklememizdir ve hususi olarak 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1-b maddesinden... Şimdi bu 1-b maddesi coğrafi kısıtlama. Bizim bunu muhafaza ettiğimizi açıkça anlaşma metninde belirtmemiz gerekirdi fakat bu açık biçimde yer almamıştır. Bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de bizim lehimize bir kararı vardır, A.G. ve Türkiye kararı. Başvuru numarası 40.229/98, 15 Haziran 1999 tarihinde kabul edilmiş, Türkiye'yi coğrafi kısıtlamada haklı bulmuş Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararıdır. Yani bunu bizim bu anlaşmada koymamız gerekirdi.

Gene madde 4/1-a' da yanlış tercüme yapılmıştır, yanlış bir tercüme vardır Türkçe kanun metninde. Bu yanlış tercüme en azından düzeltilebilir. Anlaşmayı düzeltmesek dahi, yanlış Türkçe tercüme düzeltmemiz gerekir. Orada da, 4/1-a maddesinde "giriş için" demektir. O "giren" olmalıydı çünkü Türkiye başka bir ülke için vize düzenleyemez. "Giriş için" dediğimiz zaman sanki Türkiye bir Avrupa Birliği üye ülkesi için vize düzenleyecek gibi bir anlamı olmaktadır. Hâlbuki o "giren" olacaktı, yanlış tercümedir.

Gene Bölüm 2, madde 6/3' te... Çok mu hızlı gidiyorum acaba, not alabiliyor musunuz? Yazılı da yollarım sonra bunları.

Madde 6/3' te "Avrupa Birliğinin Geri Kabul İlişkin Yükümlülükleri, üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin geri kabul edilmesi" başlığı altında "Üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabul hükümlülüğü bir vize veya ikamet izni düzenlemiş üye devlet için geçerlidir." denmektedir. Eğer üçüncü ülke vatandaşları kaçak olarak bir üye ülkeye girdiler ve oradan Türkiye'ye giriş yaptılarsa, üye ülkeler bu kişileri geri kabul etmeyecektir. Oysa aynı hak, Bölüm 1 madde 4' te "Türkiye'nin Geri Kabul Hükümlülükleri, Üçüncü Ülke Vatandaşlarının ve Vatansız Kişilerin Geri Kabulü" başlığı altında Türkiye'ye tanınmamaktadır. Yani biz onlara bu hakkı tanıyoruz, onlar bize bu hakkı tanımamışlardır. Anlaşma bu hâlde kalırsa, Türkiye, yasa dışı yollardan Türkiye'ye giren ve Türkiye' den başka bir üye devlete geçen tüm üçüncü ülke vatandaşlarını ve vatansız kişileri geri kabul etmek zorunda kalacaktır. Ya aynı hak bize tanınmalı ya da Bölüm 2 madde 6-3 kanun metninden çıkarılmalıdır. Yani bizim burada tasdik edeceğimiz Parlamentodaki kanun metninden bunu çıkarabiliriz hâlâ, böyle bir şansımız var. Tasdik etmezsek geçerli olmaz.

BAŞKAN – O zaman anlaşmayı bütünüyle reddetmiş gibi oluyorsun.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Peki, devam edeyim. Yani bunlar tartışılır, bunlar sadece öneriler. Hani iyice böyle detaylı konuşalım diyorum ki en azından bir dahaki sefer böyle bir şey olmaz veya düzeltileceklerimiz varsa bu sefer düzeltiriz.

Bölüm 2 madde 5/3' te "Avrupa Birliğinin Geri Kabul İlişkin Yükümlülükleri, kendi vatandaşlarının geri kabulü" başlığı altında bir ufak tercüme hatası daha var. "Mahrum bırakılmış" ibaresinden önce "vatandaşlıktan" ibaresi eklenmeliydi. O çok küçük bir değişiklik olduğu için -tercüme hatası- onu hızlı geçiyorum, size yazılı veririm.

Gene, sayfa 19, Bölüm 3 "Geri Kabul Usulü" madde 7 altında tam metni verilen beşinci paragraf eklenmelidir eğer ekleyebiliyorsak. Geri kabulü talep edilen kişi eğer talepte bulunan devletin mahkemelerinde itiraz ederek hukuki bir süreç başlatmışsa dava sonuçlanıncaya kadar belirtilen kişi sınır dışı edilemez. Böyle bir şeyi eklememiz gerekiyor. En azından bizim kendi Parlamentomuzda tasdik ettiğimiz kısma bunu ekleyebiliriz. Belki anlaşmayı değiştiremeyiz ama kendi kanunumuza bunu ekleyebiliriz. Böylece mahkeme süreci devam eden Avrupa'daki Türklere de korumuş oluruz. Aksi takdirde, bunların hepsini mahkeme süreçleri sonuçlanmadan bize gönderecekler. Anlaşmayı değiştirmiyoruz, kendi kanunumuza ekliyoruz.

ALİ ŞAHİN (Gaziantep) – Değişmiş olur ama, değişmiş olur işte.

BAŞKAN – Hayır arkadaşlar, biz sadece bu anlaşmanın uygun bulunup bulunmadığını konuşacağız. Ama burada kritiklerimizi yapalım çünkü bunlar daha sonraki görüşmelerde belki gündeme taşınabilir yani.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Çok güzel, tamam. Ben söyleyeyim hani olur olur, olmaz olmaz.

6'ncı madde olarak şunu söylemek istiyorum, sayfa 23'te madde 13'ün son cümlesi için de bu geçerli: Eğer bu cümle bu hâliyle kanunlaşır bir üye devlette kanunsuz olarak ikamet eden, vize veya diğer ikamet izinleri bulunmayan üçüncü ülke vatandaşlarını da Türkiye'den geldiklerini beyan ederlerse dava dahi açsalar davanın sonucunu beklemeden geri kabul etmek zorunda kalacağız.

Gene sayfa 27'de madde 14/2'de "Transit Geçiş İşlemleri" başlığı altında yanlış çeviri yapılmıştır. O yanlış çevirileri düzeltebiliriz, öyle düşünüyorum. Üye devletler için orijinal metnin 2'nci cümlesinde belirtilen şartlar belirtilmemiştir. Türkiye için belirtilmiştir o şartlar, üye devletler için belirtilmemiştir. Tercüme hatası vardır İngilizceden Türkçeye tercüme edilirken. Maddenin 2'nci satırında galiba "veya" yerine "ve" ibaresi... Şimdi, doğru tercüme şu şekilde olabilecekti, ben doğru tercüme okuyayım: "Diğer transit geçiş devletlerindeki müteakip seyahatler ve hedef devlet tarafından geri kabul edilmeleri temin edilirse bir üye devlet talep ettiği takdirde Türkiye üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecek ve bir üye ülke de Türkiye talep ettiği takdirde üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecektir." Doğru tercüme bu olmalıydı. Tercüme hatası vardır o maddede.

Gene sayfa 28'de madde 14/3-a'da "dini" kelimesi var, "ayrımcılığa maruz kalan" falan diyor. Orada bir öneri, "mezhebi" kelimesi de eklenebilir. Onu hızlı geçiyorum çünkü onu değiştirme şansımız yoktur artık.

Sayfa 35'te madde 18/1'e aşağıdaki paragraf eklenmelidir yazdım: "Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin 1/b maddesinde kendisine sağlanan haklardan feragat etmez." Coğrafi kısıtlamadır bu. Bunu açık biçimde yazmamız gerekir çünkü Cenevre Sözleşmesi'ne karşı değil Avrupa Birliği, 1/b maddesindeki hakkımıza karşı. Bunu bize sürekli dayatıyorlar. Yani bunu açık biçimde yazsak çok iyi olur.

Gene sayfa 41'de 2'nci paragrafın altına aşağıdaki paragraf eklenmelidir. "2 taraf da Türkiye ile birlik arasındaki göç akımlarının yönetiminde geri kabulü talep edilen kişilerin her türlü insan hakkını ve onlara Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerince insanca muamele edilmesini güvence altına almayı taahhüt eder. Aksi durumda şikâyetleri incelemek üzere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tam yetkili olacaktır." Göçmenlere, özellikle düzensiz göçmenlere Avrupa Birliği üye ülkelerinde çok kötü davranıldığı, çok kötü muamele edildiği -bilhassa Yunanistan'da- biliniyor. Bu bakımdan onların insan haklarının garanti altına alınması bu şeyde yer alsın çok güzel olurdu.

Gene kanun metninde sadece vize politikası alanında iş birliği hakkında ortak beyan bulunmaktadır. Bu, kanımca yetersizdir. Metinde sadece "Vize politikası alanında iş birliklerini güçlendirirler." denmektedir. Oysa açık biçimde neler istiyorsak biz vize konusunda net biçimde yazılmalıydı oraya imzalamadan önce. Bu önemli.

Bir başka husus: Sayfa 30'da transit usulünde beş gün içerisinde bir kişinin geri kabulünü nedenlerini belirterek reddedebileceğimize ilişkin bir hüküm var. Bu süre çok yetersizdir. Özellikle "Düzensiz göçmenler, vatansız kişiler, kimliğini bilmediğimiz kişiler teröre mi bulaştı? Kimdir? Nedir?" diye araştırırken beş gün çok yetersiz bir süredir. Eğer beş gün içinde biz nedenlerimizi belirterek itiraz etmezsek kabul etmiş sayacağız geri kabulü. Madde aynen bu şekildedir. Bu beş günün artırılması çok daha iyi olacaktı.

Bir de bir şey sormak istiyorum: Açıklayıcı bilgi notunda -bu sorudur- meşruhatlı yol haritasından bahsediyor. Devamlı meşruhatlı yol haritasında bu benim belirttiğim pek çok hususun belirtildiği söyleniyor. Bunun bağlayıcılığı nedir? Meşruhatlı yol haritasının bağlayıcılığı nedir? Onu öğrenmek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Sayın Başkan, bir yanıt alsak da sonra devam etsek...

BAŞKAN – Yani ben toplayalım öyle...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Ama bu yeterince toplu oldu.

AYŞE ESER DANIŞOĞLU (İstanbul) – Ama Başkanım, birçok soru ortak da olabilir, çok kapsamlı bir şey sundu Pelin Hanım. Bence onun cevaplarını alalım uzmanlarımızdan, daha sonra sorularımıza devam edelim.

BAŞKAN – Olabilir, peki.

Buyurun efendim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Sayın Başkanım, sizlerin de dediğiniz gibi, zannediyorum ki metin üzerinde değiştirme imkânımız yok ama o hazırlanmış olan bu çalışmayı biz yazılı olarak alırsak bundan sonraki çalışmalarda bize ışık tutacağını tahmin ediyorum.

Bir de en baştan söylenen o bilgi notu İçişleri ve Dışişleri tarafından hazırlanan bilgi notu değil, neyin şeyidir...

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Şu geldi bize.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Hah, tamam, zannediyorum Avrupa Birliği Bakanlığının hazırlamış olduğu...

BAŞKAN – Avrupa Birliği Bakanlığının gönderdiği açıklama...

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – O yalnızca geri kabul anlaşmasını değil, bu süreç içerisinde var olan diğer hususları, vize muafiyetini ve işte “meşruhatlı yol haritası” dediğimiz siyasi bağlayıcılığı olan hususları da birlikte değerlendiren bir husus. Yani orada var olan her hususun geri kabul anlaşmasında bir yer bulması zannediyorum ki mümkün olmayacak ama diğerleriyle birlikte değerlendirildiğinde, Avrupa Birliği Bakanlığımızın bu bilgi veren metninde vize muafiyeti, meşruhatlı yol haritası gibi bunların hepsiyle birlikte değerlendirildiğinde bir mana ifade edecek hususlar. Yoksa bunların tamamını geri kabul anlaşması kaynaklı bir bilgi notu olarak düşünürsek zannediyorum ki bizim bir sonuca varmamız zor olacak. Ama bu çalışmayı not alabildiğimiz kadar aldık ama zannediyorum ki yeterli olmayacak. Sizden o metni alıp hem... Ben de aynı fikirdeyim, değiştirme imkânımız yok, ya uygun görecektir veya görmeyecek Komisyon ama bundan sonrakilere -bu bizim son çalışmamız değil, geri kabul anlaşmaları devam edecek- bir ışık tutması bakımından onları biz almak isteriz.

BAŞKAN – Tamam efendim, ben Pelin Hanım’a rica edeceğim, hem size hem Dışişleri Bakanlığımıza hem Avrupa Birliği Bakanlığımıza bu çalışmayı ileticek.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Tamam efendim.

BAŞKAN – Ayrıca biz Pelin Hanım’ın bu notunu hazırlayacağımız rapora da dâreceriz ve raporun geniş hâlini de sizlere takdim ederiz.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Meşruhatlı yolla ilgili “Bağlayıcılığı nedir?” dediniz.

Bakanımızın, bakanlarımızın imzaladığı siyasi bağlayıcılığı olan bir husus olarak biliyorum. Arkadaşlarla da paylaştığım husus o.

EBU BEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Yani hukuken ne demek bu söylediğiniz, özür dilerim ama ben anlamadım. Siyasi bağlayıcılık hukuk sisteminde nerede?

BAŞKAN – Dışişleri Bakanlığımızdan bu konuda bir açıklama yaparlarsa arkadaşlarımız...

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ TUĞBA SARAYÖNLÜ ETENSEL – Yani siyasi bağlayıcılığı haiz belge, anlaşma gibi hukuken bir bağlayıcılığı yok. Yani anlaşma statüsünde değil, sadece siyasi taahhütlerimizi içeriyor.

BAŞKAN – Yani bu konu üzerinde çalışılması gerektiğine dair, bu konunun çalışılacağına dair bir mutabakat anladığımız kadarıyla. Yani hukuki bağlayıcılığı olmayan, karşılıklı siyasiler arasında verilmiş taahhütler.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ TUĞBA SARAYÖNLÜ ETENSEL – Evet efendim.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Efendim, bir iki cümle ekleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Ben sadece bir iki cümle ilave edeceğim. Çok teşekkür ederim Başkanımızın anlayışı için.

Şimdi, birincisi: Siyasi bağlayıcılığı yok ama Avrupalıların bize verdikleri taahhüt...

EBU BEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Siyasi bağlayıcılığı var da hukuki bağlayıcılığı yok.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Hukuki bağlayıcılığı yok ama hukuki bağlayıcılık çok önemli. Şu açıdan: Şimdiye kadar hukuki olarak kazandığımız Adalet Divanındaki kararları bile Avrupa Birliği üye ülkeleri uygulamadılar. Bizim oradaki Türk vatandaşlarımız çok zorluklarda kaldı. Yani hukuki bağlayıcı olanları bile uygulamayan Avrupa ülkelerine böyle taahhütlere güvenerek hareket etmemiz doğru bir şey değil, birinci olarak. Her şey açık ve net anlaşmalarda yer almalı.

İkincisi: Yanlış tercümelemleri düzeltebiliriz hâlâ.

Üçüncüsü de: Bence var ya bu anlaşmaya biz “Uygun.” veya “Uygun değildir.” diyeceğiz ama bu, kanun olarak geliyor bizim Parlamentomuzda. Biz ilave olarak bir iki madde daha ekleyelim, bütün bu taahhütnamedeki şeyleri de oraya ekleyelim; sonra deriz ki Avrupa’ya: “Evet, biz bunu kabul ettik ama ‘ilave şu şu şartlar sağlanırsa’ diye biz şerh koyduk Parlamentomuzda.” O zaman biz tamamen kendimizi koruma altına almış oluruz. Benim bu söylediğim bütün hususları veya taahhüt ettikleri hususlar var ya onların, onların hepsini o kanuna koyalım. Sonra da deriz ki: “Siz bunları taahhüt etmemiş miydiniz meşruhatlı yol haritasında? İşte onlar bunlar.” Yani her şeyi garantiye almak lazım uluslararası anlaşmalarda. İlave madde ilave edelim bu kanuna. Benim önerim budur.

BAŞKAN – Efendim, uluslararası anlaşmaların karakteri icabı bir şeyi ya kabul ediyorsunuz ya kabul etmiyorsunuz yani ya uygun buluyorsunuz ya bulmuyorsunuz. Dolayısıyla buna herhangi bir şey ilave etmek, vesaire Türkiye Büyük Millet Meclisinin usulleri açısından mümkün değil ama söylediğiniz hususları bakanlıklarımıza, ilgili yerlere not olarak iletelim, “Bu tür görüşlerimiz var, bunların dikkate alınmasını istiyoruz bundan sonraki safhada” diyebiliriz. Çünkü evet, şimdi biz ortaya bir geri kabul anlaşması koymuşuz ama bu daha çok prensipleri gösteren bir metin. Dolayısıyla bundan sonraki çalışmalarda bu tür hem tercüme yanlışlıkları varsa düzeltilir hem de göz önüne alınması gereken noktalar varsa bunlar ilave edilir.

Yani öncelikle şunu belirtmemiz gerekiyor: Bu anlaşma, bir defa, üç yıl sonra yürürlüğe girecek. Özellikle basın mensubu arkadaşlar için de bunları söylemem gerekiyor. Türkiye’nin yükümlülükleri üç yıl sonra başlayacak. Yani şu anda yürürlükten önceki göçmenler için Türkiye’nin herhangi bir taahhüdü, herhangi bir yükümlülüğü söz konusu değil. Gümrük otomasyonu ve sınır kontrolü için IPA kanalıyla Türkiye’ye önemli bir maddi yardım yapılacak. Bu şekilde hem gümrük otomasyonu hem sınır kontrolü hem de geri kabul merkezleri yani göçmenlerin barınma merkezleri, bunlar Avrupa Birliği yardımıyla yapılacak. Eğer biz şimdi bunu yapmamış olsak, gelişen Türkiye etrafından çok daha fazla göçmen alacak, dolayısıyla bu gümrük otomasyonu ve sınır kontrolünde sıkıntılarımız yaşanacaktı. Bunu Avrupa Birliği kanalıyla gidermiş oluyoruz.

Ben, şimdi tekrar arkadaşlarımdan sırayla söz isteyenlere söz vereceğim.

Afif Bey, buyurun.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de bütün arkadaşlara hayırlı günler diliyorum, yeni üyemize de “Hoş geldiniz.” diyorum, Ramazan Bey’e de tekrar “Hayırlı olsun.” diyorum.

Şimdi, güzel bir çalışma, 2003 yılından beri devam eden bir çalışma. 7 tane tur yapılmış, bir ara boşluk var, ondan sonra tekrar görüşmeler başladı, parafe edildi, yol haritası talep edildi. Yol haritasını özellikle Dışişleri Bakanlığımız uygun görmediği için yine müzakereler devam etti, daha sonra “teferruatlı yol haritası” diyeceğimiz yeni bir konsept geliştirildi ve onun üzerine de 16 Aralıkta imza aşamasına geldi. Tabii, özellikle buradaki önemsendiğimiz husus vize serbestiyetinin teminidir. Bütün bunları onun için yapıyoruz, yoksa bir geri kabul anlaşması yapmanın çok fazla bir ehemmiyeti yoktu bizim açımızdan. Ha, her ne kadar bizim üzerimizden gerçekten eğer Avrupa’ya bir yasa dışı göç söz konusu ise bizim buna engel olmamız gerekiyor, ülkelerin komşuluk hakları bunu gerektiriyor, bunun için de çeşitli düzenlemeler yapılması lazım.

Şimdi, bizim burada sizden öğrenmek istediğimiz husus şu: Üç yıl sonra yürürlüğe girecek olan bir anlaşmadan bahsediyoruz, Sayın Başbakan dâhil olmak üzere bakanlarımızca özellikle anlaşma imzalandığı gün Ankara Palas’ta yapılan ifadeler, dışarıdan gelen komiserlerin de ifadesi, Madam Malmström’un da ifadesi, üç buçuk sene gibi bir zaman içinde Türkiye’ye vize serbestiyeti olacak. Şimdi, bu şartlar nasıl gelişecek? Bugünden o güne kadar ki bir yol haritasının ana adımlarını bize ifade eder misiniz? Çünkü, vatandaşlar da soruyor: “Ya bu üç buçuk sene gerçekten üç buçuk sene midir, beş seneye mi çıkacak, iki seneye inebilir mi?” Bu, bizim için siyaseten de çok önemlidir. Bunu öğrenmek istiyoruz.

İkincisi, bu geri kabul anlaşmasının maliyeti ne olacak? Bu maliyet için de gerçi biraz önce Başkan “IPA fonlarından bu maliyetin bir kısmını biz talep edeceğiz.” dedi ama -Avrupa Birliği Bakanlığımız burada- ne kadarını temin edebilme imkânımız var veyahut da bu geri kabul anlaşmasının uygulanması için yapacağımız yatırımların ne kadarını gerçekleştirmiş bulunmaktayız, hangi adımları atmış bulunmaktayız? Ve bu arada, son birkaç yılın istatistikleri var mı elinizde bizim üzerimizden Avrupa’ya yasa dışı geçmiş olan, geri iade etmek ile karşı karşıya kaldığımız veyahut da Türkiye’de yakalayıp da kendi ülkelerine iade ettiğimiz, etmek mecburiyetinde, etmemeyle karşı karşıya kaldığımız? Çünkü, bazı göçmenler vardır ki kendi ülkesine gittiği zaman orada zulüm altında kalacak, orada belki öldürülecek, orada gayriinsani bir muameleye tabi tutulacak; o insanları da herhâlde biz göndermiyoruz. Dolayısıyla, ülkemizde belki de barındırıyoruz. Böyle bir rakam, böyle bir istatistik var mı, nedir sayısı yıllık bazda veya toplam olarak?

Dolayısıyla, bizim sizden istediğimiz şu: Bu geri kabul anlaşmasını vize serbestiyetiyle beraber mütalaa ederek siyasi bir konsept içinde... O günden sonra basında geri kabul anlaşmasının aleyhinde çıkan yazıları da mutlaka hepiniz takip etmişsinizdir bizlerle beraber, tereddütleri biliyorsunuz. Bu tereddütleri izale edebilecek, bizim ve arkadaşlarımızın kafasında oluşmuş olan bazı istifhamları da ortadan kaldıracabilecek, sadece buradaki böyle üç beş tane teknik kelimenin ötesine geçip bize biraz daha böyle geniş bir vizyon verirseniz en azından geri kabul anlaşmasını da vize serbestiyeti diyalog meselesini de daha iyi anlatabilme imkânımız olur. Tabii ki Değerli Hocam Pelin Hanım'ın söyledikleri önemlidir ama hangi anlaşma olursa olsun sonuçta üçüncü bir göz o anlaşmaya baktığı zaman mutlaka bir şeyler bulur içinde. Yani, hiçbir uluslararası anlaşma yoktur ki tamamen istediğiniz gibi olsun. Çünkü bu, kazan kazan usulü veya karşılıklı bir anlaşmayla oluşur. Dolayısıyla, muhtemeldir ki o konuların bir kısmı, tereddütlerin bir kısmı görüşülmüştür ama anlaşmanın sonuçlanabilmesi için belli bir orta yol bulunmuştur. Ama buna rağmen Pelin Hocam'ın burada vermiş olduğu teknik bilgileri, doğrusu önümüzdeki yol haritasında veyahut da uygulama prosedürleri mi dersiniz, uygulama yönetmeliği mi dersiniz mutlaka bu anlaşmanın bir uygulama esasları vardır, o uygulama esaslarını dikkate aldığınızda karşı tarafla da mutabakat sağlayarak onların da zaman içinde doğrusu ne ise onun uygulanmasını belki gerçekleştirmek açısından ben şahsen çok önemli buldum Pelin Hocam'ın, değerli vekilimin bu güzel çalışmasını.

Evet, ben tekrar hayırlı olsun diyorum ve emeği geçen bütün arkadaşlarımı da kutluyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz efendim.

Ebu Bekir Bey...

EBU BEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aslında herhâlde hepimiz aynı soruyu soruyoruz, muhtemelen de bu böyle de devam edecek tam tatmin cevaplar alamaz isek. Elbette elimizde metinler var, okumak, eyvallah ama mesele işin siyasi ve pratikteki uluslararası dengeler noktasında neyi ifade ettiği veya neyi ifade edeceği. Bu noktada çok kısa bir izahla giriş yaptığımız için kafamızdaki soru işaretleri devam ediyor. Şöyle sorsak belki daha somut cevaplar alabiliriz: Şimdi, geri kabul anlaşmasına yıllardır yönetilen bir eleştiri dizisi var yani bizim de geçmişte Komisyonumuzda yer yer değindiğimiz, işte, bunların ne kadarı son anlaşma metniyle izale edildi yani bu sorulara ne kadar cevap verildi? Bu yönde kısa bir izahatta bulunurlarsa.. “Yani, şunlar eleştirilerdi.” Biz de biliyoruz o eleştirileri ama sizin ağzınızdan teknik olarak cevaplarıyla birlikte duymak bizim için açıklayıcı olacaktır. “Bu anlaşma metninde de şunlar karşılandı.” diyebilirsek...

Yine, bağlı olarak şunu sormak istiyorum: Avrupa Birliğinin aynı nitelikte anlaşma akdettiği başka ülkeler var mı, varsa hâlihazırda bu anlaşma metniyle mukayese ettiğimizde nasıl bir tablo ortaya çıkıyor? Biz tek bir numune miyiz yoksa aynı durumda başka ülkelerle mukayese edersek bu kazan kazanın neresindeyiz, kazanın dibinde miyiz, üstünde miyiz anlayalım bir inşallah.

Teşekkür ederim.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Basına intikal etti, Avrupa Parlamentosu veya Birliği, hangi kurum bilmiyorum onaylayacak, bunu onaylama muhatabı kimdir... Bunu karşıdan onaylama muhatabı kimdir? Avrupa Parlamentosu, onay merci... Avrupa Parlamentosunda onaylandığına dair bir bilgi aldım, bu doğru mudur, onu da öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Bildiğim kadarıyla Afif Bey, komisyonda onaylanmış, Genel Kurul değil.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Hangi komisyonda, Dışişleri Komisyonunda mı?

BAŞKAN – Yok, yok, Avrupa Birliği Komisyonunda.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Avrupa Birliği Komisyonunda mı? Ama onlar imza atmışlardı.

BAŞKAN – Öyle geldi bilgi.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Yani, öyle bir şey geldi, aslı nedir diye sordum.

BAŞKAN – Tamam. Yani, devam ediyor.

Ayşe Hanım...

AYŞE ESER DANIŞOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, geri kabul anlaşmaları bu içinde bulunduğumuz dönemde çok büyük önem taşıyor. Hepimiz biliyoruz ki ülkemizi çevreleyen bütün denizler çaresiz insanların toplu mezarı gibi bir şeye döndü. Şimdi, bu, Birleşmiş Milletler sözleşmeleri çerçevesinde baktığımız zaman uluslararası korumaya muhtaç olan mülteciler ve sığınmacılar açısından birtakım tehditler ve sorunlar içerdiğini görebiliyoruz. Burada Birleşmiş Milletler Mülteciler Sözleşmesi'nin geri gönderme ilkesinin dolaylı ya da doğrudan ihlal edilmesi

mümkün. Türkiye'nin koyduğu çekinceler var. Biliyorsunuz doğudan gelenlere mülteci statüsü verilmiyor ve bu durumda Avrupa'ya iade edilecek olan vatandaşlar tanıma uysa bile mülteci statüleri olmayacağı için bu kişiler mültecilere tanınan haklardan yararlanamayacaklar. Bir bu konu var.

Bir diğer konu, yine Birleşmiş Milletler temel insan hakları sözleşmelerinden Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'ye baktığımız zaman burada da göçmen işçilere ve aile fertlerine sınır dışı edilmeden önce buldukları ülkede birtakım güvenceler sağlayan bir madde var, 22'nci madde. Geri kabul anlaşmasının düzensiz göçmenlerin gecikmeksizin sınır dışı edilmesine dair birtakım düzenlemeler içerdiğini görüyoruz, burada da bir çelişki var. Bu durumda, Hükümet bu uyumsuzluğu giderme bakımından nasıl bir adım atacak, onu görmek istiyoruz.

Vize konusu -gene, ben de değinmek istiyorum- muğlak olarak bırakılmış. Üç yıllık geçiş sürecinden sonra vize muafiyeti için Avrupa Komisyonunun karar alması altı aylık bir süre daha gerektirecek. Burada da vize muafiyeti kararı nitelikli oy çokluğuyla alınacak. Bu durumda, Avrupa nüfusunun yüzde 65'i, İngiltere, İrlanda hariç ülkelerin yüzde 55'inin onayının alınması gerekiyor. Yani bu "Biz anlaşmayı yaptık. Vize kolaylığı sağlanacak ya da vize serbestisi sağlanacak." diye bir madde zaten anlaşmada yer almıyor. Yer aldığı şekliyle de olup olmayacağı muğlak bir görüntü arz ediyor.

Bir diğer değinmek istediğim konu, Türkiye'ye bu anlaşmanın maliyetiyle ilgili. Şimdi, burada, "Düzensiz göçmenlerin geri gönderme merkezlerinde idari gözetim altında tutuldukları süre boyunca barınma ve ülkelerine geri dönüşlerine ilişkin masraflar Türkiye tarafından karşılanacaktır." Anlaşmada bu, bu şekilde ifade edilmiş. Fakat burada ülkemizin üstleneceği maliyetin Avrupa Birliği tarafından ne kadar karşılanacak, nasıl karşılanacak, buna dair bir garanti içermiyor. Burada Avrupa İşçileri Komiseri Cecilia Malmström'ün sözlü taahhüdü dışında herhangi bir garanti bulunmuyor. Hükümet de "Görüşmeler devam ediyor." biçiminde ifade ediyor bu maliyetleri, Avrupa Birliğinin üstleneceği kısımları. Burada da bir netlik olmasının önemli olduğunu düşünüyorum, çünkü çok büyük maliyetlerden bahsediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Oğuz Bey...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Efendim, şimdi, bizim buradaki soru ve yorumlarımızın muhatabı sadece bürokrasi değil. Biz tabii, kendi aramızda da tartışıyoruz ve dolayısıyla, burada bakan olsaydı belki daha hedefine ulaşırdı. Ama biz aynı zamanda tabii, burada iktidar partisinin milletvekilleri olarak sizlere de seslenmiş oluyoruz bir anlamda. Çünkü biz muhalefet olarak, bu anlaşmanın önümüze geldiği biçimiyle Türkiye'nin ulusal çıkarlarına önemli aykırılıklar taşıdığını düşünüyoruz. Dolayısıyla, burada, bunun uygun bulunmaması hâlinde ancak düzeltme imkânının olabileceğini düşünüyoruz. Yani üç maddelik bir şeydir bu, uygun bulma ama kanun tasarısıdır. Esas maddelerde yani anlaşmanın maddelerinde değişiklik gerekir. Bunun aceleye geldiği anlaşılıyor bir kere. Türkiye'nin belki de kendi seçim konjonktürüne denk getirilmiş olabilir.

Ama ben müsaadenizle bir siyasi değerlendirme de yapacağım. Şimdi, AB ülkeleri arasında geri kabul anlaşmaları vardır, kendi aralarında. Ama onlar üyedir. Üye olmadan Türkiye, bir geri kabul anlaşmasına zorlanmaktadır, çünkü bunu... Biraz önce Afif Bey dedi: "Geri kabul anlaşması bizim için önemli değil, bizim için, vizesiz dolaşım..." Ama Avrupa Birliği için de geri kabul anlaşması. Niye önemli olduğuna birazdan değineceğim, onların tek derdi bu. Dolayısıyla, biz Avrupa Birliğine üye olup da üyeler arasında anlaşma imzalayanlardan çok farklı bir durumdayız. Bu tıpkı Gümrük Birliği meselesi gibi. Avrupa Birliğine üye olmadan Gümrük Birliğine giriyorsunuz, ondan sonra bekle artık. Yani üyelik için olabilecek en önemli ödülü vermiş oluyorsunuz. Bu da...

BAŞKAN – Hocam, yalnız, bir şey yok mu? Yani Avrupa Birliği ülkeleri arasında sınır yok. Dolayısıyla, aralarında geri kabul anlaşması diye bir şey...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Yok, var, geri, o şey var. Ama yeni kabul ettikleri ülkeler var vesaire yani orada.

Bir de, şöyle var yani...

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Bütün aday ülkelere yapıyorlar...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Makedonya falan yapıyor.

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Hepsini yapıyor.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Ama vizesiz dolaşımı da hemen veriyor. Yani bir fark var, ikinci fark, ona geleceğim.

Yani Avrupa Birliği ülkeleri arasında yapıyor, çünkü sürekli olarak genişleyen bir şeyden bahsediyoruz ve her yeni ülkeye bütün her şeyi, imkânı baştan vermiyorlar. Nitekim, şimdi, bakın, Avrupa'da çok önemli şeylerden bir tanesi, Avrupa Birliğinin en gelişmiş sosyal güvenlik sistemine sahip olan ülkelere, Avrupa Birliği üyelerinin çepçerperlerinden gelen talepleri sınırlamakla uğraşıyorlar. Yani Bulgaristan, Romanya vesairenden, Polonya'dan, şuradan gelip Almanya ya da Fransa'nın sosyal güvenlik sisteminden yararlanmayı kısıtlamaya çalışıyorlar, en önemli yaptıkları işlerden biri budur. Avrupa Birliği bir bütün değil mi? Şimdi, çok vitesli Avrupa tasarlıyorlar ve üzerindeki maliyetleri atmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla, o çok doğru bir adım olmaz.

Şimdi, dolayısıyla, burada bizim böyle bir şeye girmemiz, üye olmadan, üstelik vizeyi de yani vizesiz dolaşım hakkını dahi almadan böyle bir şeye girmemiz hâlinde, bu, bizim Avrupa Birliğine üyelik sürecimizi hızlandıran değil, tam tersine yavaşlatan, frenleyen, hatta olanaksızlaştıran bir şey hâline gelir. Çünkü Avrupa Birliğine istediği her şeyi veriyorsunuz.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Pazar gücünü...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Pazar gücü kalmıyor.

Niye seninle yapsın ki tam üyelik anlaşmasını? Zaten bir de şeye razı olmuşsun, yani "İmtiyazlı statüye de gidebilir." demişsin. Şimdi, bu çok kaygı verici bir durum diye düşünüyorum. Türkiye'ye üyelik konusunda bir güvence verseydi, en azından bir tarih verseydi daha az sorun olurdu.

Şimdi, bir başka konu, bu anlaşmanın imzalanış gerekçelerine baktığımızda şeyi söylüyor: "Yani Türkiye ile AB arasında vize serbestliği diyaloğu 16 Aralık 2015'te başlatılmaktadır. Vize serbestliği de gene, bu aynı tarihten itibaren görüşmelere başlanacak." Şimdi, burada, acaba bir aldatmaca yok mu? Yani Avrupa Birliği Türkiye'ye yeni bir tuzak kurmuyor mu bu Gümrük Birliği meselesinde yani bunun üzerinde ciddi olarak düşünmeliyiz biz. Şimdi, kaldı ki bu başlayacak olan vizesiz dolaşım meselesinde Türkiye'ye tanınacak olan şey nedir? Yani belirli kategorilere dolaşım kolaylığı mı getirilecek? Gazeteci, iş adamı, akademisyen, sporcu, bunlarla sınırlı bir şey olacaksa yani bu, devde kulaktır. Sonuçta, bütün alacağımız şey buyusa bu geri kabul anlaşmasında verdiğimiz şey çok fazladır. Yani bu terazide çok farklı şeyler bunlar, çok dengesiz bir durum söz konusu. Bu bakımdan bunu değerlendirmek gerekiyor. Yani bir de belki de sadece vize kolaylığından ibaret bir şeyle sonuçlanacak, yani bir vizesiz dolaşımın ziyade, bu da imkân dâhilinde. Üstelik, o üç buçuk yıl sonra üç artı altı ay sonra olacağı da şey değil. "Nitelikli oylama" dedi Ayşe Hanım biraz önce. Çok doğru, orada her türlü önünüzde engel var, hani, başlıkların açılmasında nasıl engeller varsa bölüm başlıklarının, orada da var. Yani kendinizi teslim ediyorsunuz.

BAŞKAN – Yalnız, o nitelikli şeyler... Afif Bey, orada bir şey yok mu? Yani nitelikli çoğunluk gerekmiyordu eğer benim aklımda yanlış kalmadıysa ama. Ona bir daha benim de bakmam lazım yani. Çünkü bu daha önce tartışılmıştı. Burada nitelikli çoğunluk gerekmiyor. Dolayısıyla, yani katılanların çoğunluğunun şeyi... Konuşmadık mı bunu böyle?

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Anlaşmada yok efendim. Belki meşruhatlı yol haritasına koydular onu.

BAŞKAN – Yani siyasi mutabakatta var diye biliyorum.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Henüz onda bir kesinlik olmadığı için onu şey yapalım, ama en azından erteleme imkânları var. O üç buçuk yılda kesin bir şey yok.

Bir başka mesele, daha teknik bir tarafı, yani burada biz mesela kendi vatandaşlarımızın geri kabulü meselesinde olsun, üçüncü ülke vatandaşları meselesinde olsun, şimdi, şunun asimetrik bir ilişki olduğunu kabul etmek lazım. Burada sorun, Avrupa Birliğinin bize geri püskürtmesidir kendi bünyesine, coğrafyasına girmiş kaçak -tırnak içinde- olanları. Bizim, Avrupa Birliğine "Bak, senin vatandaşın buraya geldi. Fransız, Alman burada ikamet izni olmadan oturuyor. Al, yedi yıl." Yani bu işin bu tarafı yok zaten, fiilen yok, öbür tarafı var. Dolayısıyla, tek taraflı çalışacak bir şey.

Şimdi, Türkiye'nin kendi vatandaşının geri kabulü... Biz diyoruz ki burada, anlaşmada: İkamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlamayan... Yani oraya gitmiş, koşulları sağlamış, oturuyor, izin almış, oturma izni var, fakat oturma izni bitmiş. Diyor ki: "Artık sağlamıyor, al geriye." Böyle bir şeye imza attığınız andan itibaren bu inanılmaz sorumluluk, yükümlülük getiriyor Türkiye'nin üzerine. Aynı şey üçüncü ülke vatandaşları için de var. Yani "İkamet etmeye ilişkin koşulları sağlamayan üçüncü ülke vatandaşı veya artık sağlayamayan..." Çok geniş bu. Yani, Avrupa Birliği diyor: "Ben artık buna vize vermiyorum. Geldiği yere gitsin." Yani, bu o kadar büyük bir şey ki bunun altından kalkamazsınız. Üstelik bu çok ciddi riskler taşıyor, yani, oradaki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının geri gönderilmesi, demin söylediğim o sosyal güvenlik sisteminden yararlanma, onları azaltmaya çalışıyor, bütün bunları da içine katarak düşün; geri gönderilmesi için bahaneler oluşturacağız. Ha, tabii, şöyle bir koruyucu madde var -Ahmet iyi bir özet hazırlamış- bir altı aylık zaman sınırlaması var. Yani, altı aylık süre içinde geri kabul

başvurusunu yetkili makama... Yani, altı aydan daha öncekiler için, oraya yerleşmiş olanlar için sanki bir sorun yok gibi gözüküyor ama orada da “Başvurunun zamanında sunulmasının önünde fiilî, hukuki engeller varsa, süre engeller ortadan kalkana kadar uzatılır.” diyor. Yani, bunu biraz daha açayım: “Talep eden devlet –yani, diyelim Fransa- ilgili kişinin topraklarına girdiğini, bulunduğunu, oturduğunu öğrendikten sonra azami altı aylık bir süre içerisinde geri kabul başvurusunu geri kabul talep edilen devletin yetkili makamına sunmalıdır.” diyor. Öğrendikten sonra azami altı ay, altı ay. “Ama bu uzayabilir.” diyor. Nasıl uzar? Önünde fiilî engel var. Bulamadım adamı bir yerde ya da ulaşamadım, vesaire. Süre... Bu çok esnek bir şey. Yani, burada bizim...

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ UZMANI FATİH NİŞANCI - Madde numarasını söyleyebilir misiniz?

OĞUZ OYAN (İzmir) – Madde numarası, zaman sınırlaması...

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Anlaşma metninde yok.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Efendim?

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Meşruhatlı yol haritasında olabilir, anlaşma metninde...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Ben Ahmet’in bize hazırladığı özetten, bilgi notundan okuyorum, onun için madde numarasını veremiyorum. O kadar ayrıntılı bakmadım.

Neyse, yani, ciddi bir sıkıntı olarak bu da gözüküyor. Tabii, işin maliyetleri, vesairesi, onlara değinildi, onlara girmeyemi.

Şimdi, dolayısıyla, son olarak şunu söyleyeyim: Burada bir “Vizesiz AB” havucuyla Türkiye’nin, Avrupa Birliği’nin kendi kolonyal geçişinin ve hâlen neokolonyal macerasının bütün o beşerî atıklarını karşılayan, onları ağırlayan, onları barındıran, onların yol parasını, masrafını, bilmem nesini veren, müthiş bir yük altına sokulan bir çevre ülkesi, çeper ülkesi hâline getiriliyoruz. Ben bunun, Türkiye’yi üçüncü dünyalaştıran bir anlaşma olduğunu düşünüyorum yani Avrupa Birliği’ne sokan bir anlaşma değildir bu. Bu, Türkiye’yi Avrupa Birliği’nin dışında tutmak... Yani, tıpkı o ağır, kirlenici sanayileri dış ülkelere atmak gibi, Avrupa Birliği’nin atıklarını tutan, dışarıda tutan... Böyle bakılırsa bunun çok da hayırhah bir iş olmadığı anlaşılır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Yıldırım Bey, siz söz istediniz galiba.

Evet, Yıldırım Bey’in konumunu ilan etmedik ama herhâlde herkes anlamıştır. Katılan 14 üyenin oy birliğiyle Yıldırım Bey Başkan Vekili seçildi; tebrik ediyoruz.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Başkanım, ben de size ve çok değerli Komisyon üyelerimize bana gösterdiğiniz takdir ve teveccüh için teşekkür ediyorum. İnşallah güveninize layık olmaya çalışacağım.

Bu arada aramıza yeni katılan Komisyon üyelerimize de hoş geldiniz diyorum.

Öte yandan, Başkanımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum çünkü bu konunun, bu geri kabul anlaşma metninin Dışişleri Komisyonunda görüşülmeden önce Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülmesi hususundaki önerisinin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkıyor. O bakımdan, böyle bir öncelikle görüşmenin gerçekleşmiş olması, Dışişleri Komisyonuna da özellikle Pelin Hanım’ın önerilerinin ve burada ortaya çıkan önerilerin değerli Komisyon üyelerimizin katkılarının iletilmesi hususunda bir imkân sağlamış olması önemli bir artı.

Bu arada, yeni bir bebeği olmasına rağmen Pelin Hanım’ın böyle kapsamlı bir çalışma yapması, buna geniş vakit ayırması ve hepimizi bilgilendirmesi bizim için hakikaten önemli bir katkı. Kendisine teşekkür ediyorum tekrar.

Ben, özellikle bu anlaşma metninin lisanıyla ilgili bazı notlar almıştım daha önceden fakat Pelin Hanım hepsini o kadar güzel özetledi ki bunları burada ifade etmeye gerek kalmadı.

Benim burada, Sayın Başkanım, bir önerim olacak, o da şu: Komisyonumuz uygun görürse, Pelin Hanım –zaten katılma hakkı var ama- bir de bu yapmış olduğu çalışmalarla birlikte Dışişleri Komisyonunun ilgili toplantısına katılmak suretiyle, orada da bu fikirleri beyan etmesi son derece uygun olur diye düşünüyorum, bir.

BAŞKAN – Efendim, biz raporumuzu onlara ileticeğiz tabii.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – İleteceğiz.

İki...

BAŞKAN – Dolayısıyla, bu görüşler orada bulunacak.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Çok güzel.

İkincisi: Bu, gerek Pelin Hanım'ın bu konudaki düşüncelerinin gerekse bugünkü görüşmelerin tutanaklarının tüm Komisyon üyelerimize dağıtılması da uygun olur kanaatindeyim.

Dolayısıyla, inşallah bu anlaşmanın ben ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Efendim, şimdi Hükümet Temsilcisi arkadaşımızdan bu sorulara, bu mütalaelara, işin siyasi kısımlarını bize bırakarak, teknik detaylarıyla ilgili bilgi vermesini rica ediyorum.

Buyurun efendim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; not alabildiğim kadarıyla, gene arkadaşların da desteğiyle, ben cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle, üç yılda yapılacak işler çok önemli. Malumunuz olduğu üzere, biz Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu Meclisimizin de büyük desteğiyle geçirmiştik. Bu kanunumuz ve kurmakta olduğumuz yeni teşkilat bu yapılacak işlerde bize ümit veriyor, cesaret veriyor. Yani, yapılacak olan işleri eğer biz üç yıl içerisinde iyi bir planlamayla, bu yeni teşkilatımızla, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğinde yaptığımız takdirde yükümüzü azaltacağımızı... Sizlerin hissetmiş olduğu şeyleri bizler de hissediyoruz bakanlıklar olarak; buradaki külfeti paylaşma ve külfeti azaltma noktasında bunlar var, bizim hedeflerimizde var.

Örnek olarak söyleyeyim: Şu anda bizim geri kabul merkezlerimizin toplam kapasitesi aşağı yukarı 2 bin civarında. Bu 2 bin rakamı küçük gözükmesin, orada sürekli kalınmayacak. Alınıp aktarma yerleri olarak düşünüldüğünde, hemen, ilk etapta bu yeni teşkilatımızla birlikte valiliklerimize, 7 valiliğimize yapmış olduğumuz aktarmayla bunu 2 katına, 2 bin ilaveyle 4 bine çıkarmayı planladık ve kısa mesafedeki hedefimiz de bunu 10 bin rakamına çıkarabilmek; bu ilk düşündüğümüz husus.

Avrupa'ya yasa dışı geçişler konusunda, Frontex Teşkilatı var bildiğiniz, sınırla ilgili olan. Onların rakamlarını biz esas alarak söyleyebilelim: Türkiye'den geçtiği söylenen yasa dışı göçlerle ilgili olarak, 2010 yılında 55 bin küsur, 2011'de 57 bin, 2012'de 37 bin bir düşüş olmuş, bu var. Bizim bu üç yıl içerisinde yapmayı düşündüğümüz çalışmalarla eğer sınır güvenliğinde de bir ilerleme sağlar, bize girişleri de engelleme noktasında bir ilerleme sağlarsak bu yükümüzün daha az olacağını düşünüyoruz.

Biraz önce sorulan sorulardan -ben belki atlayarak cevap vereceğim ama- "Avrupa Birliği'nin bizim gibi başka ülkeyle yapmış olduğu geri kabul anlaşması var mı?" dediniz. Makedonya'yla 2007'de yapmış, 2009'da vize muafiyeti sağlanmış; Karadağ'da 2007'de yapmış, yine 2009'da vize muafiyeti sağlanmış; Sırbistan'da 2007, 2009 aynı tarihler; Bosna-Hersek'te 2007'de yapmış, 2010 yılında vize muafiyeti sağlanmış; Arnavutluk'ta 2005 yılında geri kabul anlaşması yapmışlar, 2010 yılında, beş yıl sonra vize muafiyeti sağlanmış oldu. "Diğer ülkelerde var mı?" konusuna cevabımız da bu.

Masraflar konusu, sözleşmede de görüldüğü gibi, bizim ülkemizin sırtında görülüyor ama yapılan siyasi görüşmelerde bununla ilgili verilen sözler var. Bir kere şunu bilelim, Komisyonumuz mutlaka biliyordur ama ben tekrar edeyim: Bu anlaşma imzalandıktan sonra geri dönülmez bir anlaşma değil, Türkiye'nin tek taraflı feshetme yetkisinin olduğu bir anlaşma. Dolayısıyla, bize yapılan taahhütler yerine getirilmediği takdirde geri dönüşü olan bir anlaşma. Bu da karşı taraflarca bilindiğine göre, yani, burada da çok büyük bir sıkıntıya girmeyeceğimizi düşünüyorum. Yani "Bir aldatma yok mu?" dediler Oğuz Bey; eğer böyle bir şey hissedilirse tek taraflı feshetme yetkimizi de çok rahat kullanabileceğimiz bir durum.

"Vize kolaylığı" değil, "vize muafiyeti" hedeflendi. "Vize kolaylığı"nda, bildiğiniz gibi, iş adamları, sporcular gibi belli kesimlere kolay vize verme yolu deniyor; hâlbuki "vize muafiyeti" dediğimiz şey bütün herkesin kullanabileceği, herkesin istifade edebileceği, bütün Türk vatandaşlarının istifade edebileceği bir çözüm olacak.

Başka, arkadaşarımdan da ben yardım isteyeyim eğer...

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Ahmet Hamdi Bey, ben bir şey sorabilir miyim?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Buyurun.

YILDIRIM M. RAMAZANOĞLU (Kahramanmaraş) – Sağ olun Başkanım.

Şimdi, biraz önce 2007 yılında Karadağ ve Makedonya'yla geri kabul anlaşmalarının imzalanıp 2009 yılında da vize muafiyetine geçildiğini beyan etmişsiniz. O anlaşmalar örnek alınarak mı acaba Avrupa Birliği bizimle bu anlaşma metnini görüştü, yoksa içerikte ciddi farklılıklar var mı?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Geri kabul anlaşma metinleri birbirine paralel metinler. Biraz önce de, başlangıçta sizlere arz ettiğim gibi 7 tur görüşmede bunlar şekillenebildi. Ortak mutabakat sağlanan metinlere zor ulaşıldı. Bizim kendi durumumuzun özelliği de var, coğrafyamızın özelliği de var. Koymuş olduğumuz coğrafi çekincemiz

de orada duruyor. Bu anlaşma, bir kere o 1951'deki koymuş olduğumuz coğrafi çekinceyi ortadan kaldıracak bir anlaşma değil, onun için ayrıca bir kanun çıkması gerekir, o orada gene muhafaza edilen bir husus. Geri kabul anlaşmalarında asıl hedef geleni geriye göndermek değil, sonuç olarak geleni ülkesine gönderebilmek. İnsani bir amacı var, insani bir boyutu var. Bütün ülkelerin eğer bu hassasiyetle bunu uyguladığı takdirde bu insani boyuta ulaşmamız lazım yani yalnızca bize "deport" ediliyor diye düşünmeyeceğiz. Bu üç yıllık süre içerisinde bizim yapabileceğimiz, ikili geri kabul anlaşmalarıyla gelen kişiyi insani şartlarını muhafaza ederek kendi ülkesine kadar göndermek -hedefimiz- olmalı. Bu coğrafya içerisinde bundan çok uzak durmamız mümkün değil. Komisyon toplantısının başında Sayın Başkanın da dedikleri gibi, bu bizim çok geri duracağımız bir husus değil. Artık, biz transit ülke olmaktan çıktık, biraz hedef ülke olma durumuna da geldik. Yani, dolayısıyla bizim bununla yüzleşmemiz lazımdı ve kurmuş olduğumuz yeni teşkilat ve yapmış olduğumuz anlaşmalarla paralel olarak zannediyorum ki bunu başaracak güçteyiz. Hiçbir maliyeti olmayacak demek, kendimizi aldatmak olabilir. Maliyeti elbette olacak ama biz bununla ilgili olarak da alabileceğimiz desteği ve kuracağımız yeni sistemi de geliştirmeye çalışacağız.

BAŞKAN – Bizim arkadaşlara tekrar söz vereceğim.

Bakanlıklarımızdan söz almak isteyen var mı?

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ESEN ALTUĞ – Efendim, bir atıfta bulunuldu, Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin İnsan Haklarının Korunmasına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi. Anılan sözleşme, göçmen işçilere ayrımcılık yapılmaması, toplu sınır dışı olmaması ve özellikle iş sözleşmesini ihlalden dolayı sınır dışı edilmemesiyle ilgili bir sözleşmedir. Göçmen işçilerin yasal haklarını güvence altına almaktadır buldukları ülkelerde. Geri kabul anlaşması ise sadece düzensiz yasa dışı göçmenlerle ilgili bir anlaşmadır. Bunu kayda geçirmek istedim.

Bir de belki İçişleri Bakanlığımız da teyit edecektir, biz zaten şu anda da eğer Avrupa Birliği ülkesinde yasa dışı duruma düşmüş vatandaşlarımızı kabul ediyoruz, bu bizim bir anayasal yükümlülüğümüzdür. Konsolosluklarımıza başvurduklarında biz ivedilikle onlara seyahat belgesi düzenliyoruz ve yasa dışı durumuna düşen her Türk vatandaşı Türkiye'ye geri gönderilmektedir.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YABANCILAR HUDUT İLTİCA DAİRESİ BAŞKANI HAYATİ ŞAHİN – Son on üç yıldan bu zamana kadar Yunanistan tarafından bize bildirilen 111.264 kişinin biz 13.684'ünü kabul edeceğimizi bildirdik. Onlar tarafından ise bu zamana kadar 3.890 kişi bize verildi, bunları aldık. Diğer taraftan, 2013 yılında, ülkemizde sığınmacı olarak 29.118 kişi sığınma talebinde bulundu, şu andaki mevcutta 69.904 kişi. Sınır dışı ettiğimiz ülke vatandaşları 23.697 kişi. Yakaladığımız yasa dışı göçmenler 39.878 kişi. Üçüncü ülkelere gönderdiğimiz sığınmacılar ise 6.205 kişi. İkametliere geldiğimiz zaman, muhtelif ikamet 342.764 kişi, çalışma 53.023 kişi, öğrenim 51.224 kişi.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz.

Buyurun.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Bir diğer husus, bir geri kabul komitesi var. Komisyon üyesi arkadaşlarımız metni okumuşlardır, bu bizim elimizi rahatlatan yani bu sizden geçti dendiğinde bizim onu kabulümüz var. Bir de eşit şartlarda kurulmuş geri kabul komitesini bu sistemin nasıl işleyeceği, usul ve esasları belirleyeceği bir durum. Yani, biz böyle çok darboğaza getirilmiş bir pozisyonda değiliz anlaşmada. Bu sistem bütün öğeleriyle, geri kabul komitesiyle işlediği takdirde de düşündüğümüz, sakınca diye gördüğümüz birçok husus gerçekleşmeyecektir diye inanıyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Ben bir küçük ilave yapayım; sonra, söz isteyen arkadaşlarım var, onlara vereceğim.

Şimdi, Avrupa Birliğine Türk vatandaşları gider, eğer bunlar vizesiz giderse bir de bunların geri kabulü söz konusu. Bir de Türkiye'yi transit ülke olarak kullanan, diyelim ki bir Pakistanlı Türkiye üzerinden geçer, Türkiye de bunu tespit edemez, giderse bunu geri kabul edeceğiz biz. Şimdi, bizim bu işleri önleyebilmemiz için de sınır kontrolümüzü ve gümrük otomasyonunu iyi yapmamız gerekiyor. Avrupa'ya gitsin ya da gitmesin, Türkiye'nin böyle bir riski söz konusu, dolayısıyla bunu kontrol edebilmek için bizim sınır kontrolü ve gümrük otomasyonuna ihtiyacımız var. Bunu da şimdi Avrupa Birliğinin desteğiyle yapmış olacağız diye düşünüyorum ben. Çünkü, IPA kanalıyla -aklımda yanlış kalmadıysa- 12 milyon dolar kadar bir yardım söz konusu. Öyle değil mi?

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI SİYASİ İŞLER BAŞKANI EGE ERKOÇAK – Efendim, dediğinizde haklısınız. IPA çeşitli kanalları 2002'den beri sağlıyor. Zaten, Sayın Müsteşar Yardımcımız en başında söyledi, 2001'den beri belgelerde olan bir süreç. 2002'yle 2011 yılları arasında toplam sınır yönetimi ve göç iltica alanlarındaki biten projeler. Bitmiş projelerimiz 214 milyon avro tutarında, sınırla ve göç yönetimiyle ilgili. Sadece sınırla değil, işte, geri gönderme merkezlerinin inşası, benzer sistemlere verilen destekler şeklinde.

Yine, 2007-2013 dönemine programladığımız...

BAŞKAN – Birinci IPA dönemi yani...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI SİYASİ İŞLER BAŞKANI EGE ERKOÇAK – Evet. IPA 1 döneminde toplam bu alanlarda 334 milyon avro tahsis edilmiş. Tabii ki bunların sözleşme dönemleri açısından bakıldığında biten her sözleşme yani 334 milyon avro tahsis edilse bile sözleşmeye bağlanan daha az olabiliyor. Çeşitli, işte, kur farkı ve benzer sebeplerden dolayı. Önümüzdeki dönemde, IPA 2 dediğimiz dönemde...

BAŞKAN – Yani, 2014-2020...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI SİYASİ İŞLER BAŞKANI EGE ERKOÇAK – 2014-2020 döneminde toplam 4,5 milyar avro Türkiye'ye tahsis edilen katılım öncesi mali araç.

EBU BEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Ama, bütün sektörlerle...

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI SİYASİ İŞLER BAŞKANI EGE ERKOÇAK – Bütün sektörlerle yönelik. Bu 4,5 milyar avronun yaklaşık 685 milyar avrosu yeni oluşturduğumuz, yeni bir sektör olarak yapılandırdığımız yargı temel haklar ve içişleri üst sektörüne... Bunun 250 milyon avrosu yargı ve temel haklara, bunun 435 milyon avrosu da içişleri sektörüne tahsis ediliyor. İçişleri dediğimizde de önceliklerimiz yine iltica göç konuları, sınır yönetimi konuları ve organize suçlarla mücadele konuları başta geliyor.

İçişleri sektörünün yönetimi için zaten İçişleri Bakanlığımız, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı bünyesinde yeni bir yapılanma da oluşturuyor. Onlarla beraber çalışmaktayız. Bu 435 milyon avronun... 2014 yılında -AB'yle olan temaslarımız biraz geciktiği için- eski tip programlama dediğimiz usulden gidecek sektörel çalışma ve 2015'ten itibaren başlayacak. Ortalama beş yıla yayılan rakamın da her yıl için 75 milyon avro civarında olacağı tahmin ediliyor. Ama, tabii, yine meşruhatlı yol haritasında da belirtildiği üzere, IPA dışı kaynaklara vurgu da yapıyoruz. IPA dışı kaynaklar... Avrupa Birliğinin "topluluk programları", "birlik programları" adını verdiğimiz çeşitli programları var. Bunların bazıları aday ülkelere açık, bazıları ise açık değil. Ama, açık olmayan programların altında da aday ülkelerinin çeşitli yardımlardan, operasyonel yardımlardan faydalanması mümkün. Dolayısıyla, bu fonlara başvuru temelinde de yine çalışmalarımız yürümekte. Onun dışında da yine IPA dışındaki kaynaklara yani IPA dışında yaratılabilecek kaynaklar için de Avrupa Birliği temsilcileriyle, mali bölümle Genişleme Genel Müdürlüğünün temaslarımız sürmekte.

BAŞKAN – Evet, ben bir şey daha ilave edeyim: Eğer yanlış bilmiyorsam, mesela, Avrupa'ya giden bu kaçak göçmenler yıllar itibarıyla gittikçe azalıyor çünkü sınır kontrollerimiz iyi kötü geliştikçe bu geçişler vesaire kaçak geçişlerin azaldığını biliyorum ama... Bunu konuştuk, ben Yunanistan'daydım birkaç gün önce, oradaki büyükelçimizle de bunları tartıştık, rakamlar aklımda değil ama yıllar itibarıyla çok iyi bir düzelme olduğu çok açık bir şekilde ortada. Yani, eğer bizim Avrupa Birliğiyle ilişkimiz olmasa bile bu sınır kontrolüne mecburuz. Bugün İtalya'nın en büyük problemlerinden birisi bu kaçak göçmen ve Avrupa Birliğiyle arasının açılmasına yol açan bir unsur hâline gelmiş, dolayısıyla bu işlere biz mecburuz.

Şimdi, söz isteyen başka arkadaşlarımız var.

Pelin Hanım, tekrar buyurun.

Yalnız, eğer toplantımızı artık bitirebilirsek iyi olur, o bakımdan tamamen sizin takdirinize bırakarak söylüyorum bunu.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Başkanım, anlayışınız için çok teşekkür ederim ama birkaç husus belki de burada konuşulsa çok iyi olur, bundan sonrakiler için en azından.

Bir tanesi Frontex istatistikleri. "2011 yılında 57.025 olan ülkemiz üzerinden AB'ye geçen düzensiz göçmen sayısı 2012 yılında yaklaşık yüzde 35 düşüşle 37.224 oldu." dedi Bakanlık görevimiz. Tabii, bunun esas sebebi şudur: Biz, artık, sadece transit ülke değiliz, artık hedef ülkeyiz, ekonomimiz düzeldikçe göçmenler artık buraya tamamıyla yerleşiyorlar bir daha gitmemek üzere. Dolayısıyla, hedef ülke olduğumuzu da göz önünde bulundurmamız lazım.

Entegre sınır yönetimi ve gümrük otomasyonu yapılmalı diye tekrar altını vurgulamak istiyorum. Bu anlaşmanın bir iyi tarafının IPA destekleri olabileceği bu konuda bize söyleniyor. Fakat bu IPA destekleri, bize maddi olarak her sene ne kadar yardımda bulunacaklar açık biçimde belirtilmemiş anlaşmada. Bu önemli bir eksiklik, muğlak ifadeler vardır bu konuda. Hani bunun açıkça

belirtilmesi gerekirdi “Şu kadar maddi yardım yapılacaktır.” diye, çünkü Avrupalılar maalesef şimdiye kadar pek çok taahhütlerini yerine getirmediiler o yüzden ilave edilmeliydi.

Gene “Vize kolaylığı sağlanacak.” diyor, daha evvel söylemiş olduğum gibi Bakanlık yetkililerimiz bu şekilde söylüyorlar. “Vize politikası alanında iş birliği.” şeklinde geçiyor tam olarak ibare anlaşma metninde yani muğlaktır ibareler, tam net bir ibare bulunmamaktadır anlaşma metninde.

Gene, geri kabul anlaşmasında daha evvel “Karadağ, Bosna, Arnavutluk, Makedonya imzaladı.” diye konuştuk, “Onlara en fazla beş sene içerisinde vize muafiyeti sağlandı.” dendi. Fakat, Türkiye ile Karadağ, Bosna, Arnavutluk, Makedonya aynı değildir, hem coğrafi açıdan aynı değildir hem de bizim nüfusumuz açısından aynı değildir hem de bizim Avrupa’da yaşayan vatandaş sayımız açısından aynı değildir. Dolayısıyla, aynı şekilde, aynı süre zarfında bize vize muafiyeti sağlanmayabilir, bunu da dikkate almamız önem arz etmektedir.

Gene bir başka...

BAŞKAN – Bu iyi bir şey ama yani, biz tabii onlarla bir değiliz.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Yok, iyi bir şey ama işte bizim açımızdan bu anlaşma yürürlüğe girerse bize uygulamazlar manasına da gelebilir Başkanım.

Şimdi, şu da var: Üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşması imzalamadan, yani Afganistan’la, İran’la geri kabul anlaşması imzalamadan bizim böyle bir anlaşma imzalamamız ne kadar doğrudur? Acaba geri alacaklar mı bu, kendi adamlarını? Kaldı ki geri alsın...

BAŞKAN – Biz sınırı kontrol edeceğiz, biz sokmayacağız içeriye yani, problem o yani.

PELİN GÜNDEŞ BAKIR (Kayseri) – Şimdi, bir de insani sebeplerle mesela diyelim ki İran’da öldürülme tehlikesi var veya Afganistan’a dönerse canını kaybetme tehlikesi var, biz gene merhamet edeceğiz, tabii bunları gönderemeyeceğiz. Türkiye, adeta bir göçmen deposu hâline hızlı bir biçimde gelebilir.

Tamam, hepsini söyledim herhâlde.

Çok teşekkür ederim anlayışınız için Başkanım, çok sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Ebu Bekir Bey...

EBU BEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Evet, sanırım birkaç sorumuz belki de not alınmadığı için tam cevaplanamadı. Bunların içinde cevaplanan şuydu: Başka ülkelerle akdedilen... Onlar Pelin Hanım’ın da bahsettiği üzere küçük Avrupa ülkeleri ve önemli bir kısmı da üye olmuş ülkeler. Belki Bosna Hersek burada, yanlış takip etmediysem, üye olmayan bir o var galiba. Mesela, Rusya’yla böyle bir anlaşma var mı? Yani, mukayese etmekte zorlanıyorum o yüzden tekrar soracağım.

Bir de bu İçişleri Bakanlığı muhtemelen konuya vâkıftır. Bu sınır otomasyonu ile ilgili olarak bizim maliyetimizi ne öngörüyoruz? Yani, bu anlaşmada maksadın hasıl olabilmesi için sistemimizde yapmamız gereken değişikliklerin bizdeki maliyeti ne olur? Bunu bir muhasebeci edasıyla sormak istemiyorum, amacım şu: Yani, burada, Avrupa’nın katkısı mukayese edecek olursak ne düzeyde? Bu işin getirisi, götürüsü gibi sorulara bir cevap olabilmesi açısından bu iyi olur.

Bir de bazı eleştirilere yönelik cevapları sormuştum, yani işte burada da, şu anda da yönetilen bazı eleştiriler. Bunlar anlaşmada ne kadar yer aldı, sanki önemli bir kısmı muğlak gibi geliyor bana, eğer bunları birkaç başlıkla hızlıca geçerseniz sevinirim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun efendim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYİR – Diğer ülkelerle Avrupa Birliğini yapmış olduğu geri kabul anlaşmaları, Dışişleri yetkililerimizden aldığım bilgi: Hong Konk’la 2002 yılında imzalanmış, Sri Lanka’yla 2004, Rusya’yla 2006 yılında, Ukrayna’yla 2007 yılında, Pakistan’la 2009 yılında imzalanmış.

Bir diğer husus: Avrupa Birliği eğer bir üçüncü ülkeyle geri kabul anlaşması imzalanmışsa bizden gelmiş olsa bile direkt oraya gönderme durumunda oluyor. Yani, dolayısıyla, Avrupa Birliğinin yapmış olduğu bu anlaşmalar bizim elimizi de rahatlatacak hususlar oluyor.

Anlaşma metninde hepsinin bulunması, tek tek; böyle bir usul yok gördüğüm kadarıyla. Biraz önce Avrupa Birliği Bakanlığımızdan gelen arkadaşımızın vermiş olduğu bilgilerde IPA’dan gelen kaynaklardan bahsetti. Bunların hiçbirisi bir anlaşmada

metin olarak, bir anlaşmada madde olarak var olan hususlar değildi. Yani "İlla biz buraya, bir anlaşmaya bu maddeyi koyacağız ki bize bu yardım gelsin." düşüncesi çok yok. Avrupa Birliğinden gelen kaynakların bir çoğu ikili görüşmelerle, teknik yardım konularıyla... Yine, bildiğinizi gibi, bu sözleşmede de 23'üncü madde teknik yardım konusunu düzenliyor. Konu muğlak gibi gelebilir, niye yıllar itibarıyla rakamlar olarak değerlendirmemiş ama bugüne kadar yaşadığımız örneklerden baktığımızda bunun olacağı kanaatindeyiz. Ama hiç olmadığı durumda da, biraz önce dediğimiz gibi hükümlerlik yetkimiz yine bizim elimizde, yani fesih yetkimiz tek taraflı olarak, buradan da dönme durumumuz var.

Bu anlaşmanın arkasında teknik desteğe ilişkin ortak bildiri de de bu hususlar, belki dediğiniz açıklıkta değil ama, bu hususlar yer almakta. Eğer, bu üç yıl içerisinde yapılacaklarla ilgili, önümüzdeki döneme ait, daha detay bilgi isteniyorsa Göç İdaresi Genel Müdürlüğümüz daha detay bilgi verebilecek durumda, belki bu eleştirilere de cevap olabilecek olan hususlardır.

Takdirinize arz ediyorum, eğer bilgi verilisin diyorsanız...

BAŞKAN – Tabii, tabii, bütün arkadaşlarımız...

Buyurun.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRÜ ATILLA TOROS – Efendim, ben, geri kabul anlaşmasıyla alakalı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak neler yapacağımızı sizlere arz etmek istiyorum.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, bildiğiniz üzere, 4 Nisan 2013 tarihli 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'yla beraber kurulmuş oldu. Aslında Kanun, sadece Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün kuruluşuna ilişkin değildi, Türkiye'nin göç kanununu çıkartan bir kanundu. İçerisinde 3 bölüm ihtiva ediyor. Bir: Yabancılar bölümü ikincisi: Uluslararası koruma yani iltica, sığınma bölümü. Üçüncü bölüm olarak da Göç İdaresi Genel Müdürlüğü teşkilat ve görevleri hakkındaki bölüm.

Kanunun asıl itibarıyla 1950 tarihinde 5682 sayılı Pasaport Kanun ile 5683 Sayılı Yabancıların Türkiye'deki İkamet ve Seyahatleri Hakkındaki Kanun itibarıyla atmış üç yıl önce kurulmuş olan sistemin yeniden dizayn edilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları üzerinde Avrupa Birliği Müktesebatına uyumu da gözeten, uluslararası sözleşmelere uyumumuzu da gözeten ve her şeyden daha önemlisi Türkiye'nin kendi ihtiyaçlarını ve göçü yönetme kapasitesini artırmaya çalışmayı hedefleyen bir kanundu ki kanunumuz tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonumuzla da görüşülmüştü, arkasından ana komisyon İçişleri Komisyonunda da görüşülürken de oy birliğiyle kabul edilmiş bir kanundu.

Kanun, dediğim gibi göç yönetimiyle alakalı hususları düzenliyor. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak imzalanmış bulunan geri kabul anlaşmasının uygulamayı üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler açısından uygulamasına ilişkin olarak da görev olarak bu Genel Müdürlüğe verdiği yükümlülükler var. Bu çerçevede, 16 Aralık tarihinde imzalanmış bulunan, Avrupa Birliği ile Türkiye arasında imzalanmış bulunan geri kabul anlaşmasının hemen akabinde, zaten anlaşma imzalanmadan önce de geri kabul anlaşmasıyla ilgili yapılacakların tamamı planlama noktasında bir çalışma yapılmıştı.

Geri gönderme merkezlerimizin kapasitesinin Emniyet Genel Müdürlüğü vasıtasıyla şu an itibarıyla yürütüldüğünü biliyoruz. Genel Müdürlük operasyonel hâle 11 Nisan 2014 tarihinden sonra geçecek. Düzensiz göçe ilişkin iş ve işlemlerin tamamını yani geri kabul, geri kabul anlaşmalarının üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişilerin yanı sıra kendi ülkemizde düzensiz göçle mücadele anlamında düzensiz göçmen, yasadışı göçmen pozisyonuna düşen kişilerin tespit edilmeleri, bunlardan hangilerinin sınır dışı edileceğine karar verilmesi, sınır dışı kararları verilenler arasından hangilerinin idari gözetim altına alınacağına bu Genel Müdürlük karar verecek ve sınır dışı işlemlerini de bu Genel Müdürlük yürütecek.

Şimdi, geri gönderme merkezlerimizin kapasitesi Sayın Müsteşarımızın sizlere bildirdiği üzere 2 bin kapasite pozisyonunda, durumunda. 16 Aralıktan hemen sonra İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak Maliye Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığımızdan temin etmiş olduğumuz ödenekle kapasitenin hızlı bir şekilde artırılabilmesi açısından 7 ilde yaklaşık 2 bin kapasite artırımı konusunda ilk ve acil hareketi ve eylemi İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü olarak yapmış bulduk. 7 vilayetimizde arsa teminine ilişkin çalışmalar sona erdirilmek üzere yılın sonu itibarıyla paralar aktarıldı, 2 bin kişilik kapasiteye ilişkin ihaleler valiliklerimiz, özel idarelerimiz tarafından yapılacak, arkasından da çalışmalar devam ettirilecek.

Geri gönderme merkezlerinin kapasitesinin artırılmasında eksik kalan taraflarla ilgili olarak Avrupa Birliği Bakanlığımızla görüşüyoruz. Sadece IPA fonları değil, IPA fonlarının dışında hâlihazırda Avrupa Birliğinin verebileceği bütün fonlar itibarıyla destek arayışımız birlikte devam ediyor. Bu konuda -mutlaka- külfet paylaşımı konusunda Avrupa Birliğiyle bir mekanizma kurulması zaten anlaşmanın teknik yardım maddesi gereği Avrupa Birliği yükümlülükleri içerisinde yer alıyor. Çünkü, sadece IPA'yı beklersek birkaç yıllık, zaten üç yıllık geçiş sürecini doğru yönetememiş olacağımızı düşünüyoruz. Yani, acil ve fonlanabilecek kaynakların bulunması

gerekiyor. Bu anlamda, külfet paylaşımının en başında birbirini anlamının, geri kabul anlaşmasını uygularken de birbirini anlamının önemli olduğunu ifade etmek istiyoruz. Yani, biz üç yıl sonra, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler açısından uygulamaya başladığımızda bu anlaşmayı, Avrupa Birliği geriye dönük olarak anlaşma metninde olduğu şekliyle, beş yıl geriye dönerek kendisindeki "Üçüncü ülke vatandaşları senin üzerinden geçti, bunların tamamını al." derse -atıyorum- 300 bin kişiyi, 500 bin kişiyi bir anda kapıya yığarsa bunun uygulanamaz olduğu -bu teknik komite vesaire açısından- açıkça ortadadır. Bu zaman ne devreye girer? Çünkü, ülkenin geri gönderme kapasitesi, aldığı yasa dışı göçmenleri alma, onlarla alakalı işlemleri yapma, ilk başta sizlerin de bahsetmiş olduğu üzere evrakların tesliminden bunların incelenmesine ve hızlandırılmış prosedür dâhil olmak üzere bunlarla alakalı kapasitesine de bağlı. Size "hızlandırılmış prosedür" diye 100 bin kişiyle alakalı evrakları verdiğinde bunun beş gün içerisinde incelenmeyeceğine ve cevap verilemeyeceğine ilişkin, açık bir şekilde deklare edilir aynen Yunanistan'da olduğu gibi. Yunanistan -111 bin geri kabul protokolümüz var kendileriyle- "111.264 kişi 2002 yılından bugüne kadar sizin üzerinizden bize geçti." demiş, Emniyet Genel Müdürlüğümüze demiş. Emniyet Genel Müdürlüğümüz de, İçişleri Bakanlığı olarak da "Biz evraklarını inceliyoruz." demişiz ve karşı tarafa 13.684 kişiyi kabul edeceğimizi deklare etmişiz. 13.684 kişiyi karşı tarafa deklare ettiğimizde onlar bize ancak 3.730 kişiyi teslim edebilmişler kendi mevzuatları gereği. Bu anlamda, bizim tabii ki uygulama kapasitesi olarak da geri kabulle alakalı hızlandırılmış prosedür, normal prosedürle alakalı bu süreleri de dikkate alarak idari kapasitenin artırılması anlamında da geri kabul anlaşmasının uygulanacağı ülkeler açısından, Avrupa Birliğine üye ülkeler açısından mutlaka temsilci bulundurmanız gerekiyor dış temsilciliklerimizde; evrak sahteciliğinden anlayan, hangi evrakın Türkiye üzerinden geçip geçmemeye delil olduğunu anlayacak personel bulundurmaya ihtiyacımız var. Bunların yanı sıra hazmetme kapasitesi ve teslim alma kapasitesi anlamında kabul etmeme, anlaşmayla alakalı yükümlülükler anlamında karşı tarafın da adil ve düzgün davranmasına ilişkin hususları kendilerinden beklemeye ilişkin bir durumla karşı karşıya kalacağız.

Tabii ki Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulurken yasa dışı göçmenlerin tespiti anlamında dil analizi gibi birtakım tekniklerin tespiti, mütercim havuzunun Ankara'da oluşturulması gibi, geri gönderme merkezlerinin yenilerinin yapılması gibi idari kapasitenin ülke içinde ve ülke dışında artırılması ve personel sayılarının artırılması, gerekiyorsa Genel Müdürlüğe yeni birtakım mekanizmalar kurulması gibi -ki bunun sağlık boyutu var, diğer boyutları var- bunlarla alakalı çalışmalar yapılacak.

Yalnız, bir konuya dikkatinizi çekmek istiyorum: Türkiye sizlerin de bahsetmiş olduğu ve gördüğü üzere artık transit geçiş ülkesi olmanın ötesinde bir hedef ülke pozisyonuna son yıllarda gelmiş durumdadır. Biz geri kabul anlaşmalarının, bizim kaynak ülkelerle imzaladığımız geri kabul anlaşmalarının ve Avrupa Birliğiyle, diğer ülkelerle imzaladığımız geri kabul anlaşmalarının yasa dışı göçle yani düzensiz göçle mücadelenin önemli araçlarından biri olduğunu düşünüyoruz. Çünkü, bu rotanın caydırıcılığını azaltmak zorundayız. Bu rotanın caydırıcılığını azaltmanın yöntemlerinden biri de aldığımız yasa dışı göçmeni bizim üzerimizden bir şekilde karşı tarafa geçtiyse veya sadece bizde kalmak üzere geldiyse bunların tespiti ve geri gönderilebileceğine ilişkin bir mekanizmanın oluşturulduğunu gören düzensiz göçmenler ve bunları idare eden göçmen kaçakçıların -ki çok dinamik bir süreçtir bu- artık başka, Ukrayna üzerine, Fas üzerine ve bahsedildiği üzere İtalya üzerine -ki Yunanistan'da benzer bir şekilde, Mısır üzerinden doğrudan Yunanistan'a, Güney Kıbrıs'a ve Rodos'a giden yasa dışı göçmenler olduğunu da biliyoruz- rotanın sıkıldığında kaydığını yani tedbirleri artırdığınızda, sıkılaştırdığınızda başka kanallara akacağını görmek de mümkündür. Geri kabul anlaşmasını bir tarafa bırakıyorum, geri kabul anlaşması bizim düzensiz göçle mücadele etmemizi aslında bir fırsata dönüştürme aracıdır. Kendimizin düzensiz göçle mücadele etme kapasitesini artırmamız gerekiyor. Tabii ki bunun entegre sınır yönetimiyle alakalı, sınır kapılarına ilişkin otomasyonla alakalı, ülke içerisinde düzensiz göçle mücadeleye ilişkin çok önemli boyutları vardır ama kamu düzeni ve güvenliği açısından biz düzensiz göçle mücadele etmeliyiz. Biz düzensiz göçle bu rotada hayatlarını kaybedenler için bile mücadele etmeliyiz. Çünkü bu rotanın caydırıcılığını azaltmamız gerekiyor. Bu rotanın caydırıcılığını da azaltırsak ve bu idare de Avrupa Birliği kaynaklarıyla, ulusal kaynaklarla bunu sağlarsa bu anlamda da üzerine düşeni yaparsa geri kabul anlaşmasının yanı sıra kendi ulusal mücadele kapasitesini de artırırsa her şeyden önce Avrupa Birliğine değil, bence kendimize faydamız olacaktır.

Arz ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz. Sağ olun.

Afif Bey...

AFİF DEMİRKIRAN (Siirt) – Sayın Müsteşar, şimdi, bu anlaşmanın ekinde bazı ilkelerin rezervleri var. Hani, Avrupa Birliği üyesi olmayanları anlıyorum da Danimarka'nın böyle tekrar bir anlaşma yapmak talebindeki sebep ne? İrlanda, İngiltere'yle ilgili de bir herhâlde bir rezerv var, çekince var ama özellikle Danimarka, diğer İsviçre ve Norveç, İzlanda gibi bir bakış açısıyla burada yer

almış. Daha önce yapılan, Avrupa Birliği'nin topyekûn yapmış olduğu geri kabul anlaşmalarında da Avrupa Birliği üyesi olup da böyle rezervler koyanlar var mıydı? Sebebi nedir kısaca onu şey...

BAŞKAN – Oğuz Bey...

OĞUZ OYAN (İzmir) – Ben izninizle birkaç şey söyleyip ayrılacağım. Galiba bitiyor da değil mi toplantı?

BAŞKAN – Bitiyor, evet.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Bir karşı oy yazımız olacak, iki gün içinde iletim ayrıntılı olarak.

Şimdi, yani çok özetle bizim Ankara Anlaşması ve Avrupa Birliğiyle olan bütün müktesebatın getirdiği bir vizesiz dolaşım hakkımızın zaten var olduğu üzerinden gitmemiz gerekirken bunu şimdi bir geri kabul anlaşmasına bağlamamız, üstelik de bu geri kabul anlaşmasıyla paralel gitmeyen ve eş değer olmayan bir şekilde götürmemiz Türkiye'nin uluslararası ağırlığı açısından bir kere sakıncalı bir durumdur. Bu, vizesiz dolaşım haklarının kapsamı bilinmemektedir, muğlaktır. Dolayısıyla, istismara açıktır. Avrupa Birliği burada elde etmek istediği şeyleri elde etmektedir. Bu Avrupa Birliği'nin yararına esas itibarıyla çalışan bir anlaşma türüdür. Ve şundan da kaygılıyız daha önce de kısaca söyledim: Bakın, 2004'te biz gündüz vakti hava fişeklerle Avrupa Birliği'ne girdiğimizi kutlamıştık. Şimdi de bu seçimlerde "Ey vatandaşlar, vizesiz dolaşım hakkını elde ettik." diye dolaşılırsa şaşırılmayalım. Eğer böyle bir dar amaca, böyle bir dar, sığ ve istismar edilecek bir amaca dönük olarak olacaksa bunun aslında iç politika için nasıl dışarıda tavizler verilebileceğine bir örnek, yeni bir örneğini oluşturur ve yazık olur diye düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Müsteşarım.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYIR – Danimarka'nın çekincesi Sayın Başkanım, Avrupa Birliğiyle olan anlaşması, Türkiye'yle ilgili bir durum değil yani o yalnızca bize ait bir durum değil. Onun siyasi olarak gerçekleri nelerdir, onu belki Dışişleri Bakanlığı bizden daha iyi bilir.

Oğuz Bey'in bahsettiği konular da biraz siyasi konular, onların bizim tarafımızdan cevaplanması, takdir edersiniz ki biraz zor olacaktır.

OĞUZ OYAN (İzmir) – Yok, size demedim.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYIR – Ama Dışişleri Bakanlığı temsilcimiz, eğer Danimarka'nın bu pozisyonunun bildiği özel bir gerekçesi varsa, o konuda Komisyonumuzu bilgilendirecekse ben müsaadenizle...

BAŞKAN – Peki, efendim, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli üyelerimiz, tasarının tümü üzerindeki görüşmeleri böylece tamamlanmış bulunuyoruz.

Bir şey mi söyleyeceksiniz efendim?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI AHMET HAMDİ NAYIR – Danimarka konusunda varsa bir bilgi diye...

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ESEN ALTUĞ – Teşekkür ederim.

Esen Altuğ, Dışişleri Bakanlığı Genel Müdür Yardımcısıyım.

Efendim, Danimarka'nın bu, AB'yle olan kendi anlaşmasıdır, yani AB'nin kendi, Danimarka Krallığı olarak her yaptığı anlaşmaya otomatik olarak üye olmuyor, taraf olmuyor. Bu, Danimarka ile AB arasındaki kendi düzenlemesi. İngiltere ve İrlanda ise ancak şöyle yazıyor: Bu iki ülkeyi doğrudan, kendiliğinden bağlayıcı değil bu anlaşma. O da yine, İngiltere ve İrlanda'nın AB ile kendi iç düzenlemesinden kaynaklanıyor. Durum budur. Yoksa, öbür AB ülkelerinin hepsine zaten geçerli. Bir de İngiltere ve İrlanda bildiğiniz gibi, Schengen üyesi değildir.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli üyelerimiz, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Zaten tasarının maddelerine geçmiyoruz ve tasarının tümü üzerindeki uygunluk görüşümüzün esas komisyona bildirilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bir tek Oğuz Bey var. Kabul edilmiştir.

Hayırlı ve uğurlu olsun.

Katılan bütün üyelerimize teşekkür ediyoruz. Yeni Başkan Vekilimizi tekrar tebrik ediyoruz.

Bundan sonra yeni bir toplantı ne zaman olur onu bilmiyoruz ama hepinize ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum. Katılan sivil toplum kuruluşlarına ve Sayın Müsteşarımıza, bakanlıklarımızdan gelen bütün arkadaşlarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum, sağ olun, var olun.

Kapanma Saati: 12.13